

„Evangelikus szempontból döntőnek érezzük az enciklika Krisztus-központúságát, valamint azt, hogy Nagy Konstantin szerepét relativizálja.”

► *Deus caritas est* – 4. oldal

„A forradalom leverése után több fórumon nyíltan is elhangzott az a vélemény, hogy ha a nép otthon televíziót néz, akkor nem fog kimeni az utcára »forradalmat csinálni.«

► *Revolúció vagy evolúció?* – 5. oldal

„Az északi kerület részére szóba jövő két további egyházkerület közül területi (földrajzi) folyamatosság szempontjából a tiszai kerület hagyománya tűnik »erősebbnek.«

► *Régi egyházkerületek nyomában* – 6. oldal

► *Szélrózsa-infó* – 9. oldal

Kerületi lelkeszevangélizáció ► 3. oldal
Tartozni valahova ► 7. oldal
Keresztény könyvespolc ► 8. oldal
Merjünk nagyot álmodni! ► 9. oldal
Interjú Szemerei János lelkessel ► 10. oldal
Mozilla Firefox ► 11. oldal

Átadták rendeltetésének a Budapesti Protestáns Felsőoktatási Kollégiumot

► **Soli Deo Gloria** – egyedül Istené a dicsőség. Ezekkel a szavakkal nyitotta meg a Budapesti Protestáns Felsőoktatási Kollégium épületét dr. Kovács Levente, a Magyar Protestáns Tanulmányi Alapítvány (MPTA) kuratóriumának elnöke. A Magyarországi Református Egyház, a Magyarországi Evangélikus Egyház és az MPTA által alapított intézmény a budai hegyekben, könnyen megközelíthető helyen, ápolts és igényes, parkosított hegyvidéki környezetben, két különálló épületben várja a hallgatókat. Az egyik épület a lányok, a másik a fiúk elhelyezésére szolgál. Összesen 120 férőhely áll a felsőoktatásban tanuló hallgatók rendelkezésére.

FOTÓ: TPK

Az alapítvány, amelynek alapítói között volt – többek között – ifj. Bartók Béla, ifj. Bibó István, Ritoók Zsigmond és Szentágotthai János – 2002-ben kapta meg a főváros XII. kerületében lévő ingatlan. Két épületet újítottak fel kormányzati támogatással. A volt diplomatalakásokban a kollégiumi szobákat korszerű számítógépes infrastruktúrával szerelték fel. A szálláshelyek egy része mozgáskorlátozott hallgatók számára is igénybe vehető.

Január 27-én Arató Gergely, az oktatási tárca politikai államtitkára adta át rendeltetésének a 720 millió forintos beruházással átalakított épületegyüttest, amelynek felszentelésére külön ünnepélyes istentiszteletet alkalmat terveznek. Dr. Kovács Levente lapunknak elmondta, hogy az épület átadásával egy négyéves folyamat végére sikerült pontot tenni. A kollégium várhatóan még az idén tutoriális rendszerben működtetett szakkollégiummá alakul át, amely külön szakmai tanulmányok teljesítését és spe-

ciális hallgatói munka végzését is megköveteli majd a felvételt nyertektől.

Az intézmény nemcsak a Budapest felsőoktatási intézményeiben nappali tanulmányokat folytató vidéki hallgatók igényes otthona kíván lenni, hanem olyan tehetséggondozó központ is, amely tágabb körben igyekszik kielégíteni a protestáns szellemiség iránt fogékony, akadémiai közegben tanuló ifjúság sajátos szellemi, spirituális, közösségi igényeit.

■ P. G.

Püspökpublicisztika

Hetilapunk új rovata elé

Égtájéko című új, állandó rovatot indítunk lapunk mostani számában. Logója – a stilizált iránytűbe helyezett püspökkereszttel – arról hivatott árulkodni, hogy e rovat kifejezetten egyházkerületeink püspökei számára van fenntartva a 3. oldalon. Nem kiváltva, de gyakran helyettesítve a belső vezércikket.

Komoly sikerként kell elkönyvelnünk, hogy kedvező fogadtatásra talált az állandó „egyházkerületi rovat” beindítására vonatkozó szerkesztőségi javaslat, és egyházunk lelkészi vezetői vállalták a folyamatos és rendszeres publikálás kötelmét. Az igazság az, hogy öt esztendővel ezelőtt én inkább attól tartottam, hogy bizonyítottan kiváló tollú püspökeink „tele akarják majd írni a lapot”. Nos, akik fellapozzák az *Evangelikus Élet* utóbbi évfolyamait, azok kitalálhatják, hogy miért következett be ennek pont az ellenkezője. Oka alighanem az a jó magyar egyházi szokás, amelynek jegyében olykor merő formáságból is szeretjük elvárni a sokrétű munkájuk közepette eleve „rendesen leterhelt” püspökök megjelenését, szolgálatát a legkülönbözőbb rendű-rangú alkalmaikon. Következésképp hetilapunk ugyan gyakran ír rólok, ám annál ritkábban olvashatunk írásokat tőle. Mivel az utóbbi időben már előfizetőink közül is többen hiányolták a „püspökpublicisztikát”, szerkesztőségünk elérkezettnek látta az időt arra, hogy az állandó rovat tervének elfogadtatásával maga is szelíd pressziót gyakoroljon lelkészi vezetőinkre – természetesen nyitva hagyva előttük a publikálás egyéb lehetőségét is az *Evangelikus Életben*.

A sorozat nyitányaként D. Szabik Imre elnök-püspök egyházkerülete bemutatásának szentelte a rendelkezésére álló hasábot. Alkalmadtán bizonyára sort kerít erre a másik három kerület püspöke is, jóllehet a megszabott terjedelem adta keretek között a témaválasztásban teljes a szabadságuk. Másik három püspököt említek, hiszen nem titkolt célunk, hogy evangelikus hetilapunkban „határokon átvéelő egységként” jelenjék meg a magyar evangélikusság. Így az Északi Egyházkerület püspökének írása után – következő számunkban – keletre mutat majd az „iránytű”, hogy azután a nevében is déli, végül a nyugati evangélikus magyar egyházkerület püspökének írása következzen, és így tovább...

Az *Égtájéko* rovatcím azonban nem csupán egyházkerületeink nevére, illetőleg földrajzi elhelyezkedésére utal, hanem arra is, ami tartalmában vélhetően közös lesz valamennyi püspöki publicisztikában. Számunkra ugyanis a horizontális tájékozódásnál fontosabb a vertikális sík. És abban bizonyosak lehetünk, hogy püspökeink kiindulási, elsődleges „tájékozódási pontja” sem kerületük földrajzi fekvése. Nem észak, kelet, nyugat vagy dél, hanem Krisztus keresztje. Átvitt értelemben: az ég. Azt reméljük, hogy írásaik – szóljanak bár evangélikus életünk kis vagy nagy kérdéseiről – alapvetően mindig ebbe az irányba „tájékoznak” bennünket is.

■ T. PINTÉR KÁROLY főszerkesztő

Először emlékezett meg egységesen a világ a holokausztról

Már azon is el lehet gondolkodni, miért éppen 2005 novemberében, hatvan évvel a tragédia után döntött a világ ma is legnagyobb tekintélyű testülete, az Egyesült Nemzetek Szervezete arról, hogy január 27-ét holokauszt-emléknappá nyilvánítsa. 1945. január 27-én szabadították fel az auschwitz-birkeanaui koncentrációs tábort, hatvan évvel később pedig első alkalommal emlékezett meg egységesen a világ a felfoghatatlan emberirtásról.

Lehet, hogy aktuálisan az új iráni vezetés Izrael állam elpusztítását célul kitűző politikájára váltotta ki ezt a döntést, de valószínűbb, hogy egyértelműen ennyi időre volt szükség ahhoz, hogy egyáltalán szembesülni legyen képes a világ azzal, mi is történt a második világháború idején a haláltáborokban. Pontosabban ez az idő is kevés volt. Egyfelől sok jele volt tapasztalható annak, hogy – főként a demokratikus államokban – az egymástól távolabb lévő politikai erők is egyöntetűen elítélik a soa borzalmait, és őszintén vallják: ennek nem lett volna szabad megtörténnie, ez soha többé nem történhet meg. Hazánkban ezt erősíti meg többek között, hogy már évekkel ezelőtt – Pokorni Zoltán akkori oktatási miniszter javaslatára – április 16-át a Magyar Országgyűlés holokauszt-emléknappá nyilvánította, többek között azért, hogy a felnövekvő új nemzedékek, a tanulóifjúság hiteles tájékoztatást kapjon a rémtettekéről.

Másfelől viszont látjuk azok igazságát is, akik úgy vélik, hogy évszázados távlatokra lesz szükség a katasztrófa valame-

lyes feldolgozásához, megértéséhez. Bizonyára most is vannak, akik túlzásnak tartják az ENSZ döntését, a hazai méltó megemlékezést, amelyben a közjogi méltóságok, a politikai pártok és a történelmi egyházak egyaránt részt vettek. A

érintő adatokat emeljük ki – elpusztításával járó folyamat relativizálása, viszonylagossá tétele ma is gyakran előforduló szomorú valóság. Azaz megkockáztatunk néhány mondatot, elismerve a holokauszt szörnyűségét, de

FOTÓ: BOTTIA DENES

Hat gyertyát gyújtottak meg a vészidőszak hatszáz ezer magyar áldozatának emlékére a holokauszt nemzetközi emléknapján a Parlament előtt. A negyedik gyertyát a négy történelmi egyház vezetői gyújtották meg. Képiükön (balról jobbra): D. Szabik Imre evangélikus püspök, dr. Szabó István református püspök, Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi és Erdő Péter bíboros érsek.

holokauszt tagadása nálunk talán ritka, valójában cinikus, gonosz humán devianciának minősíthető; de a hatszáz ezer magyar zsidó és a néhány ezer magyar cigány – hogy csak a minket közvetlenül

rögtön hivatkoznak egyéb borzalmakra is; nálunk dívik a kommunizmus rémtetteinek és/vagy a Don-kanyar magyar tragédiájának említése. Ez utóbbi saját-sága, hogy éppenséggel nehezen állítha-

tó szembe a zsidóüldözéssel, ennek áldozataival, hiszen a Donnál sok ezer magyar zsidó munkaszolgálatos is elpusztult. A második magyar hadsereg drámája – benne a megölt zsidó származású magyar zsenikkel Petschauer Attilától Rejtő Jenőig, gondolva még a bori áldozatra, a nagy magyar költőre, Radnóti Miklósról is – inkább kiegészítője, része a huszadik századi magyar holokauszt-nak, a magyarságot sújtó legnagyobb csapásnak.

Feltehetőleg ahhoz van szükség évszázadokra, hogy őszinte, belülről fakadó és fenntartás nélküli legyen az identitásélmény. Engem ölték meg, az én véreimet, családomat, barátaimat ölték meg a koncentrációs táborokban, magyarokat, akiknek magyar azonosságuk volt, ezért nem menekültek a sokasodó vészjelek ellenére.

Sok minden történt a holokauszt feldolgozásának az útján az elmúlt évtizedekben. Meghatározóak a pápák lépései, többek között a zsidóság felmentése az istengyilkosság abszurd vádjá alól. De még az út elején járunk a keresztény egyházak feladatait tekintve is. Ezt mutatta az elmúlt ősszel egyházunk által rendezett soakonferencia is. Nem tudjuk, hogyan fordulhatott elő, hogy bár püspökeink, lelkészeink a 20. század harmincas éveiben tisztán látták a náciizmus szörnyű természetét, a fenyegettséget, a későbbiekben mégis – kevés kivétellel – aktív szereplők vagy passzív szemlélők lettek az Auschwitzba vezető út kikövezésékor.

A soa után, Auschwitz után – a legna-

gyobbak hamar felismerték ezt – minden megváltozott, a sokat vitatott antiszemitizmus is más megítélést kapott. Az első világháború után vagy a harmincas években – fogalmazzunk nyersen – lehetett a „zsidókérdés” többek között az úri szalonok és az áltudományos összejövetelek vagy éppen a politika témája. Ekkor sem volt bocsánatos bűn a kirekesztés, a megkülönböztetés, az előítéletesség, de nem terhelte egy meg nem magyarázható történelmi tragédia. Auschwitz után magát embernek tekintő, valló bioszociális lény már nem eshet semmilyen „ideológia” vagy „tény” alapján ebbe a csapdába. Fájdalmasan ismert – alig van család, amelyet nem érintett a koncentrációs táborok és a tágabban értelmezett magyar holokauszt tisztítása –, köztudomású, hová vezet a legkisebb engedmény is az előítéletek, a másik embert származása alapján való megbélyegzés útján.

Az egyházban is időre van még szükség – de ez éppenséggel a kirekesztő eszmékkel szembeni aktivitásunkat igényli – ahhoz, hogy az antiszemitizmus, a cigányokkal szembeni előítélet, az idegengyűlölet bármilyen formája teljesen eltűnjön, hogy elképzelhetetlen legyen a közgondolkodásban.

Az egyházban hitbeli kérdés is ez. Hitünk ahhoz a férfhoz kapcsol, aki értünk vállalta a kereszthalált. A vele való azonosulás, a „helyettem, érettem halt meg” felismerése el kell, hogy vezessen az auschwitzi tragédia mélységéig. Az áldozatokkal való azonosulásig.

■ FRENKL RÓBERT

É L Ő V Í Z

„Álljunk meg egy percre...”

Csendesen sírdogált az idős asszony a januári hidegben, a közterületen elhelyezett nagy szemégyűjtő mellett. Sorsbárdált arcán rémület.

Gyors léptekkel rőtta az utat iskolája felé a tanár, már hallani vélte a csengőt, mely a tanóra kezdetét jelzi.

Egymásra néztek, a lépés üteme lelassult, s kérdő tekintet bátorította a nénit a megszólalásra. „Nem tudja véletlenül, mikor jönnek a szemetek a konténerre? Két napja várom őket. Véletlenül a szeméttel együtt a lakáskulcsom és a pénzem is beleesett. Azóta itt őrzöm, és lesem a szállítókat. Éjszakára a pályaudvarra mentem aludni, a kulcsaim nélkül nem tudok hazamenni.” Ilyen könnyen lehet valaki öregségére hajléktalan.

Ezután már felgyorsultak az események. A konténer kiborítása, a kulcs, a pénz s a szintén elveszett befizetendő csekk visszaadása.

Álljunk meg egy percre...! Vigyázzunk egymásra! Uram, kérlek, a szemem lásson is, ne csak nézzen; tudjak más meghallani, s ne csak én beszéljek; lassítson a lábam, ne csak magamért siessek, szerető kezded eszköze lehessenek!

■ SASS GÁBORNÉ

SEMPER REFORMANDA

„Itt [az Apostoli hitvallás második hitágazatában] az Istenség második személyét ismerjük meg, hogy lássuk, mit kaptunk Istentől az előbbi mulandó javakon kívül, vagyis azt, hogy önmagát maradéktalanul megüresítette, és nem tartott vissza semmit, amit nem adott volna nekünk.”

► Luther Márton: Nagy káté (Pröhle Károly fordítása)

Ökumenikus püspökülés

A három egyház életét 2006-ban várhatóan legnagyobb mértékben befolyásoló eseményekről és azok lehetséges hatásairól egyeztettek múlt csütörtökön a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Állandó Tanácsának tagjai, valamint a Magyarországi Református Egyház és a Magyarországi Evangélikus Egyház püspökei.

Az MRE zsinatának kommunikációs szolgálata által kiadott tájékoztató szerint az egyházi vezetők áttekinthették az „egyház és az állam kapcsolatának megoldásra váró problémáit”, és részletesen elemezték az ideai állami költségvetésnek az egyházak társadalmi szolgálatára gyakorolt hatásait. Elhatározták: közösen szőlítják meg az adófizetőket, hogy rendelkezzenek személyi jövedelemadójuk 1 százalékaról. Ezzel a döntésükkel ugyanis nagymértékben hozzájárulhatnak ahhoz, hogy az egyházak hatékonyabban és több embert elérve tudják végezni értéketteremtő szolgálatukat.

A 2006-os országgyűlési választások kapcsán a megbeszélés résztvevői arra biztatják az egyházukhoz tartozó hívő embereket, hogy most is éljenek állampolgári jogukkal: vegyenek részt a választásokon, és a választási programot értékeiket megvizsgálva, felelősen hozzák meg döntésüket.

A résztvevők nagyra értékelték a megelőző héten lezajlott ökumenikus imahét eseményeit; megosztották egymással élményeiket, tapasztalataikat a közös imádság erejéről – áll a megbeszélés után pénteken kiadott közleményben.

► Forrás: MTI

VÍZKERESZT ÜNNEPE UTÁN UTOLSÓ VASÁRNAP – Mt 17,1–9

A dicsőséges Úr

A VASÁRNAP IGÉJE

Krisztusban elrejtve élnek nemcsak földi életükben, de testi haláluk után is. Élnek, mert számukra Isten és Krisztus jelenléte valós életet jelent. Ez az élet nem hasonlítható a végtéleletet váró szunyadváshoz vagy álomhoz, mint 16. századi magyar reformátoraink némelyike vallja: „Dormiunt sancti” – „Alusznak a szentek”. A mindenkori szentek valóságosan részesei Krisztus isteni életének, és miként Illés és Mózes a három tanítvány szeme láttára tette, szüntelenül kommunikálnak vele.

Miért kellett a három kiválasztott tanítványnak minderről ilyen közvetlen bizonyosságot nyernie? A kimondatlan feleletről nem hagy kétséget a történetnek az evangélium szerkezetében elfoglalt helye. Máté szerint Jézus ezután kezd nyíltan beszélni a rá váró szenvedésről és kereszthaláláról. A tanítványoknak meg kellene érteniük, hogy amikor majd Mesterük szemük láttára vívja gyötrelmes haláltusáját a Gecsemán kertjében, és arcát a félelemtől véres verejték borítja el, ugyanaz a Krisztus lesz előtűnik, akit a Tábór hegyén isteni dicsőségében szemléltek. Amikor majd a főpapok, Heródes, Pilátus és a római katonák gúnyt üznek belőle, őt akkor is ugyanúgy át fogja hatni Isten dicsőségének fénye, és ugyanúgy körülöleli őt Isten mennyei világa, mint ahogy a Tábór-hegyen látták, csak földi tekintet előtt

akkor ez nem lesz nyilvánvaló. És amikor hallani fogják, hogy a Golgota keresztfőjén a 22. zsoltár szavával kiált Istent: „Én Istennem, én Istennem, miért hagytál el engem”, tudniuk kell, hogy Isten válasza erre a kiáltásra akkor is ugyanaz a mennyei szózat, amit a Tábór-hegyen hallhattak, noha ott és akkor emberi fül a mennyei Atya Fia melletti tanúságtételt nem lesz képes meghallani. Ott és akkor, a keresztyöntelmei közt még maga Jézus sem hallja majd, bár ez a szózat ott is, akkor is zengeni fog, hiszen az Atya igéje időn kívüli, idő fölötti és örök: „Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm, réá hallgassatok!”

És bár nagypénteken déltől három óráig emberi szem csak félelmetes sötétséget láthat a Golgota hegyén, ennek a sötétségnek a leple mögött akkor is ott ragyog a Tábór-hegyi dicsőség fénye, és ebben a fényben ott lesz Mózes és Illés is a többi szenttel és a tizenkét angvalléi-óval együtt, bár egyikük sem fog az eseményekbe avatkozni, mert az isteni terv szerint nem szabad, hogy látványos csoda történjen. Az nem a látványos

csodák órája lesz. Ott és akkor, a Golgota hegyén a halott Krisztusban fogja ki nyilatkoztatni magát az élő Isten. Ezáltal a kereszten függő halott Krisztus életforrás lesz mindazok számára, akik a Golgotáról mellüket verve, igaz bűnbánattal térnek haza, akiknek szíve a római százados hitvallását visszhangozza: „Bizony, Isten Fia volt ez!” (Mt 27,54) Mert az isteni terv szerint Krisztusnak meg kell hálnia ahhoz, hogy a mennyei szózat földi emberek ajkán, halált és kárhozatot érdemlő bűnösök ajkán csendüljön fel, hogy végre közösségre lépjenek azzal, aki halálában is élő, sőt maga az Élet, akiről húsvét hajnalán ki fog derülni, hogy nincs helye a holtak között, nincs helye a sírban, aki mennyei trónusáról csak azérte szállt le kö-zénk, a holtak világába, hogy kiragadja a bűn halálából azokat, akiket az ő keresztye magához vonz, akik köré gyűlnek, hogy halálában mint Isten Fiát megszaltalják.

Ha belátjuk, hogy bűneink miatt holtak vagyunk, akkor ott és csak ott, a Golgota keresztye alatt beléphetünk az Életbe, és örök helyünk a holtában is élő Krisztus dicsőségének fénykörében lesz.

■ VÉGHÉLYI ANTAL

Imádkozunk! Jöjj, Urunk, Jézus: támaszd föl a holtakat, és kezd rajtam! Ámen.

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Mindenható, örök Isten, mennyei Atyánk! Megismerttetted magadat népeddel, Jézus Krisztusban minden embert meg szeretnél keresni és meg akarsz szólítani. Azt akarod, hogy mindannyian eljussunk az igazság megismerésére, a te ismeretedre. Köszönjük, hogy nemcsak te szólsz hozzánk, hanem mi is megszólíthatunk téged imádságunkban.

[Lektor:] Könyörgünk azért, hogy minden ember felismerje valóságos arcodat Jézus Krisztusban, és eljusson a beléd vetett bizalom biztonságába. Kérünk azokért, akik szenvedésükben, szívük keménységében, lelki közönyükben nem tudják, nem akarják felismerni üd-

vözítő akarodat. Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket.

[Lektor:] Szeretett tanítványaid egykor láthatták Jézus Krisztus dicsőségét, és átélhették azt is, hogy a dicsőség útja a kereszten át vezetett az üres sír csodájáig. Könyörgünk egyházadért, tanítványaid mai közösségéért. Add, hogy megértsük, meglássuk, hogy milyen útra hívtál el minket ebben a világban, és add nekünk az elszánást, az erőt, hogy járni is tudjunk a követés útján. Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket.

[Lektor:] Könyörgünk ezért az országért, amelyben élünk. Éleszd bennünk az elszánást arra, hogy ki-ki a maga helyén állva egy igazabb, tisztább, otthonosabb ország építésén fáradozzon. Ne engedd, hogy a gyűlölet, a múlt sérelmei elvegyék az élethöz jövő lehetőségét. Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket.

[Lektor:] Kérünk minden országért és nemzetért, ahol a gyűlölet, a meg nem értés, az emberi hatalomvágy és közöny az emberek életét veszélyeztető körülményeket szül. Könyörgünk mindazokért, akik el tudják téríteni emberek és közösségek életét a gyilkos utakról. Add

a bölcsesség lelkét, a tisztesség iránti elköteleződést mindazoknak, akik a vezetés felelősségét hordozzák. Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket.

[Lelkész:] Könyörgünk azért, hogy dicsőség, amely megjelent közöttünk, teljességre jusson, és megtapasztalhatjuk a veled való teljes közösség örömeit. Fogadd kegyelmesen magadhoz mindazokat, akik eltávoztak ebből a földi életből, és add nekünk, hogy életünk mindennapjait abban a bizonyosságban tudjuk élni, hogy Jézus Krisztus által helyet készítettél magadnál a mi számunkra is. [Gyülekezet:] Ámen.

VEGYÜK KÉZBE A LITURGIKUS KÖNYVET 4.

Kehely

► A liturgia lélektanához és dramaturgiájához hozzátartozik többek közt az állandóság és az ismétlés. Attól érzi magát otthonosan a benne részt vevő, hogy ismer bizonyos mindig visszatérő szövegeket, s amikor azok felcsendülnek, akkor az ismertségük egyfajta biztonságérzettel tölti el a szolgálattevőt éppúgy, mint a hallgató gyülekezeti tagot. A legismertebb szövegek közé tartozik az úrvacsora szerzési igéje. Egy szó azonban megváltozott benne. S ez sokaknak feltűnt.

Többen megkerestek azzal a kérdéssel, és a Fraternet nevű levelezőlistán is téma volt, hogy miért használja a Liturgikus könyv a szerzési igében a megszokott pohár helyett a kehely szót. „Igyatok ebből mindnyájan, e kehely az új szövetség az én véremben.” Miért a változtatás, mi volt olyan fontos, hogy egy megszokott kifejezést lecseréljünk?

A latin fordításban itt a calix szó szerepel; ez kelyhet jelent. De tényleg inkább ez felel meg az eredetinek, nem pedig a pohár? Fordítási lehetőségek kérdéséről lenne szó csupán?

Természetesen a szövegben senki sem merne változtatni, hiszen a legszentebb szavakról van szó, Krisztus Urunk szavairól, aki az úrvacsora életet jelentő ajándékát kínálta nekünk. Ma is az ő hatalmas szava szólal meg a kenyér és a bor felett úgy, hogy reformátor eleinkkel és a

bizonyosságtevők fellegével együtt valljuk, hogy abban a kenyérben és borban maga Krisztus van jelen valóságosan.

A megszokott magyar fordítás a pohár szót használja. Vette a poharat, halát adott, tanítványainak adta... Érdemes azonban arra gondolni, hogy milyen vacsora volt ez, milyen étkezésen vettek részt a tanítványok. Ha egy hétköznapi vacsora lett volna, amely azután ünnepivé emelkedik, azt mondhatnánk, hogy helyes a pohár szó használata. A vacsorán pohárból ittak. Itt azonban különleges vacsoráról van szó, a páskavacsoráról, amely az Ószövetség népének legszentebb ünnepéhez kapcsolódott. Ez az ünnep Isten szabadítására emlékeztetett, és azt tette újra élővé. Az emlékezés Isten egykori nagy tetteinek nem csupán felelevenítése, hanem megelevenítése, jelenvalóvá tétele. Azért ülték az ünne-

pet, hogy Isten népe újra meg újra átélje és hálaadással nyugtázza Isten nagy tetteit. (Lásd a bibliaolvasó Útmutató múlt heti igéjét: „Jertek és lássátok Isten tetteit!”) És ezen a vacsorán nem egy szokványos pohár került az asztalra, hanem az ünnepi kehely.

A szederesti előkészületről így olvassunk az Omzsa Haggadában: „Az ünnepi asztalt meg naplemente előtt megterítjük. Gyöngéd, gondos szeretettel csinosítjuk, díszítjük. Minden résztvevő elé boroskelyhet helyezünk. Az asztal közepén az ünnepi gyertyák között Élijáhu próféta jelképes serlege áll...”

Minden valószínűség szerint Jézus ezt a serleget, Élijáhu (Illés) próféta serlegét adta körbe nagycsütörtök estéjén.

Egy másik zsidó leírás szerint: „A pészachesti széder során négy pohár bort iszunk, amelyek a megváltás Tórában olvasható kifejezéseinek – »kivezetlek benneteket, megmentelek titeket...», megváltalak titeket...», népemmel fogadlak titeket» – felelnek meg. Mózes második könyve (6,6–7) a megváltás négy aspektusát írja le. A megváltás négy aspektusát magunkba kell inni...”

Az úrvacsorai kehely számunkra is a megváltás kelyhe. Krisztus értünk kiontott vére, az Élet itala van benne. Nem a

LITURGIKUS SAROK

mulandó élet itala, azt nap mint nap megszokott poharunkból isszuk. Az úrvacsorában valami páratlan, valami különleges kerül az asztalunkra. A zsidó ember az Egyiptomból való szabadítást- szabadulást ünnepelte. Krisztusban és Krisztussal mi a bűnből és a halálból való szabadulást ünnepeljük.

Pál apostolnak a méltó úrvacsoravételről szóló, sokat idézett szavai éppen erre utalnak: a gyülekezet, a hívő ember nem keverheti össze a hétköznapi étkezést Krisztus testének és véreinek magához vételével.

A különleges alkalmon ott van hát az Úr megterített asztalán a kehely. Megújult liturgiánk ezért használja ezt a kifejezést: „Igyatok ebből mindnyájan, e kehely az új szövetség az én véremben.”

■ HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

(Köszönet Vető István esperes úrnak a háttéranyagért.)

Kerületi lelkészevangélizáció Balassagyarmaton

► Egy közösség lelki élete akkor egészséges, ha vezetője hitben erősen és hivatásában örömmel tud foglalkozni a rábízottakkal. A gyülekezeteink épülését segítő lelki-gondozói beszélgetések, az igehirdetések, a látogatások, hittan- és bibliórák csak hiteles és Istenre figyelő lelkészek munkája nyomán lehetnek eredményesek. Ezért rendeznek kerületenként lelkészevangélizációkat, ahol a résztvevők személyes hitéletükről, Istenrel való közösségükről beszélgethetnek. Az idén január 28-án Balassagyarmat fogadta a mintegy hatvan „északi” lelkészt.

A csoportos beszélgetések témája a lelkész személyes hite és szolgálata volt. A Borsod-Hevesi, az Észak- és a Dél-Pest Megyei, valamint a Nógrádi Egyházmegye nagy számban jelen lévő lelkészei négy kis közösségben osztozták meg egymással érzéseiket, Istenrel való kapcsolatuk mélységeit.

Az eleven eszmecsereket, testvéri találkozások hiányát mindannyian ére-

zük. Az evangélizáció – és az, hogy más, „magunkról magunknak” szóló témák gyakrabban kerülnek elő – a fraternitás (lelkési testvériség, barátság) megerősödését szolgálja. A jelenlévők ezt élhették át akkor is, amikor a másodfelügyelő által bográcsban készített ebéd elfogyasztása után ellátogattak a Palóc Múzeumba. A kiállítótermekben hallható morajlás azt jelezte, hogy folytatódott a délelőtti beszélgetések; senki sem nézegette egyedül a nógrádi népi élet emlékeit.

A záró istentisztelet keretében Szabó András Nógrád megyei esperes egy hagyományos népi viseletbe öltöztetett babával és a köszönet, a hála szavaival búcsúzott el a hivatalban lévő püspöktől utólagos jelen lévő Székely Imrétől a kerület lelkészei nevében. Ezután az evangélikus hagyományokban gazdag és sok gyülekezettel thontható adó Nógrád megye történetét feldolgozó könyvvel köszöntötte a március 25-én Miskolcon beiktató Fabiny Tamást.

Egy-egy ilyen beszélgetés, evangélizáció hagyományt teremtő alkalom lehet. Fabiny Tamás igehirdetésében erre utalva emlékeztetett egy, a közelmúltban elhangzott előadásának címére. *Ecclesia Colloquens felé* – vagyis egymás megismerése, elfogadása és hordozása egyedül úgy valósulhat meg, őszinte testvéri közösség, egészséges, szerető légkör csak úgy alakulhat ki, ha az egyháztagok beszélgetnek: Istenrel és egymással is.

■ HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR

A lelkészevangélizáció kezdetén D. Székely Imre, az Északi Egyházkerület püspöke, a napot záró úrvacsorai istentiszteleten pedig megválasztott, még beiktatás előtt álló utódja, dr. Fabiny Tamás szolgált igehirdetéssel. A két püspöki prédikáció között beszélgetésre nyílt lehetőség.

Emléket állítottak...

Az Északi Evangélikus Egyházkerület 2006. évi első presbitériumi ülésének két napirendi pontja volt: a kerület újonnan megválasztott, még iktatás előtt álló püspökének, dr. Fabiny Tamásnak a bemutatkozása, valamint az Északi Egyházkerület területén szolgáló püspökök neveit és szolgálati idejét feltüntető márványtáblák átadása. A kerület jelenlegi földrajzi elhelyezkedéséből adódóan a tiszai és az Északi (Dunáninneni) Egyházkerület vezetőinek névsora került fel a püspöki hivatal folyosóját díszítő két márványtáblára, amely Benczúr László északi egyházkerületi felügyelő adománya. A püspöknevsor – a szolgálati évek feltüntetésével – Láni Illéssel (1610–1618) kezdődik, és D. Székely Imrével (1990–) zárul. A tábla átadásán a tizenkilenc tagú presbitérium és a püspöki hivatal munkatársai vettek részt.

Északi (Dunáninneni) Egyházkerület püspökei	
Láni Illés	1610–1618
Hudák János	1619–1642
Láni Zoltán	1642–1645
Köblöcs János	1646–1679
Kerényi István	1706–1729
Záborczy János	1735–1736
Mátyás István	1737–1761
Török Mihály	1761–1801
Császár István	1802–1815
Károlyi István Mihály	1816–1828
Hilbert Pál	1829–1834
Sátrmagy István	1835–1850, ill. 1860–1861
Gábor Lajos	1861–1890
Hudák János	1890–1919
Róth István	1922–1938
D. Kovács Sándor	1938–1942
Székely István	1942–1943
Károlyi István	1944–1947
D. Székely Imre	1948–1952
D. Székely Imre	1952–1958, ill. 1958–1967
D. Török István	1968–1978
D. Török István	1978–1982
D. Nagy István	1982–1989
D. Székely Imre	1989–

HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR felvétele

Bábszínházat játszottak

Varázslatos, csodálatos világba utazhatunk mindazok, akik múlt pénteken megérkeztek az Evangélikus Hittudományi Egyetem Teológus Otthonába a meghirdetett bábjátékos továbbképzésre. „A bábszínház a lehetetlen színháza, az átváltozás csodája” – ezzel a mondattal nyitotta meg a hét végi együttest Kovács Hedvig. A bábművész a műfaj dramaturgiájáról beszélt. Arról, hogy mi a különbség az élő színpad és a bábszínpad között, és mire kell odafigyelni egy bábelőadás készítésénél. Hiszen itt különböző anyagok „testesítik meg” az embert, s a szerepjáték helyett a külső cselekmény a fontos. Törekedni kell arra, hogy a párbeszéd, monológok közben is peregenek az események. A bábművészetben – a bábok művészi kidolgozottsága mellett – nagyon fontos a zene, a mozgás koreográfiája, a látvány és mindezek összhatása.

Pemeki Jánosné a bábozás pszichológiájára hívta fel a figyelmet. Rámutatott arra, hogy milyen gyógyító ereje van a

színház, szórt fényes kínai árnyjáték). Hangsúlyozta, hogy léteznek e kategóriákba be nem sorolható bábok (maszk, kézpantomim) is. Rávilágított továbbá arra, hogy valójában még a legegyszerűbb tárgyak, háztartási eszközök is használhatók bábokként (például egy körömkefe sünként vagy egy olló boszorkányként).

A képzésben részt vevők többsége készült az országos evangélikus bábversenyre, így az est hátralevő részében azokat a bibliai történeteket elemezték, amelyek a május 20-i verseny témái lesznek.

A szombati nap a bábok készítését, illetve előadások jegyében telt. Az egyik csoport Nabukodonozor álmát mutatta be felülről mozgatott bábokkal, a másik *Nagy lelkű fa* című mesét játszotta el alulról mozgatott bábokkal és árnyjátékkal, míg a harmadik csoport hátulról mozgatott bábokkal adott elő egy betlehemeset. Mindez kiváló alkalom volt a különböző technikák, eszközök megismerésére: kiderült, hogy mire használ-

Nagy Petra bemutatja díjnyertes bábműsorát

műfajnak, és hogy segítségével miként lehet oldani a gyermekek feszültségét, a szorongást, megszüntetni a rémálmokat, de még a dadogást is. Az előadó a tizenegy résztvevő figyelmébe ajánlotta Jean Piaget pszichológus tanulmányait is.

A harmadik bábművész előadó, Császár Ágnes különféle bábfajtákkal ismertette meg a jelenlévőket. Bemutatott néhány „alsó mozgatót” bábót (kesztyűs báb, síkbáb stb.), felső mozgatót (marionettek) és hátulról mozgatott (feke-

ható bábozásnál az írásvetítőt, miként lehet megjeleníteni az álmot üvegfestéssel készült képpel... A képzés hátralevő része kesztyű- és fakanál bábok készítésével telt.

A két nap során tanultak bizonyára minden résztvevőnek sok municiót adtak – nem csupán a bábversenyre való készülődéshez, hanem általában a gyermekekkel való foglalkozáshoz, sőt a hitoktatáshoz is.

■ OBERLING ZSANETT

Az Északi (Dunáninneni) Egyházkerület élete

ÉGTÁJOLÓ

Ha földrajzi elhelyezkedését tekintjük, akkor kerületünk a budai hegyektől a Zempléni-hegységen át Kárpátaljáig terjed. Természeti adottságaira jellemzőek a hazai viszonylatban magas hegyek. A Cserhát–Mátara–Bükk hármas hegycsoport meghatározza a terület gazdasági, ipari és kereskedelmi lehetőségeit. Nagybörzsönyben és Recskben működött hazánk két aranybányája; sajnos az értékes kincs már a múlté. Szén- és lignitmezők gazdagították a területet; javarészt már kiaknázták a föld alól a fontos energiahordozókat is. Vas- és fémiparának, kohászatának főbb üzeméi is becsuktak a kapujukat. Ezért ezen a vidéken az országosnál magasabb a munkanélküliség.

Nem feledhetjük, hogy ezen a tájon három világhírű borvidék is található: a tokaji, az egri és a gyöngyös-mátraaljai. Kerületünk déli határán már az Alföld távoli horizontot kínáló sík vidék található a Gödöllői-dombsággal.

A terület történelmében gazdag múlt és sok szenvedés ölelkezik egymással. Buda törökellenes küzdelmei, Eger védőinek hősiessége, a Rákócziak bátor harcai, Kossuthnak a haza függetlenségéért való kiállása meghatározó az itt élő gondolkodásában és érzelmvilágában.

A múltban a kerület sorsa mindig egybekapcsolódott a Felvidék evangélikusságával. Miskolc és Nyíregyháza, Kassa, Késmárk és Eperjes együtt alkották az előző évszázadok evangélikusainak otthonát. Ezek voltak a kerület korábbi evangélikusainak szellemi bázisai; később kiegészültek Balassagyarmattal és Budával. Nagy múltú gimnáziumok, tanítóképzők és teológiai akadémia működtek említett városainkban.

Az Északi Egyházkerület elnevezés 1952 óta használatos; a zsinat ekkor alkotott a korábbi négy egyházkerület helyett kettőt. Ez a Soprontól Kölcseig terjedő, fél országot magába foglaló terület vált kisebbé, amikor egyházunk zsinata 2000-ben hosszú viták, heves küzdelem után kialakította a jelenlegi három kerületet, köztük az Északi Evangélikus Egyházkerületet is. Kerületünkben 72 gyülekezet, 94 lelkész, három gimnázium, négy óvoda, egy általános iskola, két középiskolai kollégium és kilenc szeretetintézmény működik. Gyülekezeteink hat egyházmegyében élnek. Sajátosságunk, hogy az egyházközösség 4/5-e száz kilométernél közelebb van az egyházkerület székhelyéhez.

Az írás címében zárójelbe tett „Dunáninneni” megjelölés arra utal, hogy kedves küldetésünknek és történelmi kötelességünknek tartjuk magyarhoni egyházunk két korábbi kerületének, az említett dunáninneni és a tiszai egyházkerületnek a múltbeli örökségét számon tartani és ápolni. Egyházunknak ez a területi része korábban hordozott értékeket, jelentős események

színhelye volt egy-egy gyülekezet; igyekeztünk megakadályozni, hogy ez feledésbe merüljön. Ugyanakkor kerületünknek karaktert és önazonosságot biztosít a történelmi folyamatos hangulatoság. (Ugyanígy hordozhatja Nyugati Egyházkerületünk a Dunántúl, míg Déli Egyházkerületünk a korábbi bányai egyházkerület történelmi örökségét.)

Bár egyházkerületünkben három egyházközösség kifejezetten német alapítású (Budavár, Iklad és Nagyborzsöny), német nyelven csak a külföldről érkezett testvérek részére hangzik az evangélium Budavárból.

A Nógrád, Észak- és Dél-Pest megyei egyházmegye gyülekezetei többségükben szlovák nyelvű híveink Felvidékről való idetelepítése révén jöttek létre a török hódoltság megszűnése után. Ám ma nyelvismeret hiányában már nincs igény rendszeres szlovák nyelvű istentiszteletekre. A nyíregyházi tírpiákok Szarvas kirajzásai, eredetileg ők is a Felvidékről indultak. Korábban voltak háromnyelvű gyülekezeteink is (például Aszódon, Miskolcon), ma már azonban kizárólag magyar nyelven prédikálunk.

Különböző kegyességi hagyományok élnek – elsősorban vidéki – gyülekezeteinkben. A bibliai, énekelt szerető nógrádi hívek, a szlovák eredetű testvérek templomszeretete közismert. A lakosság városba költözése következtében e nemes evangélikus hagyományok több vidéki városban élő gyülekezeteink életében is fellelhetők. Kerületünk területén működik egyházközség egyetlen leányanyaotthona – Gödöllőn – és a legna-

gyobb szeretetotthon a főváros II. kerületében, Hűvösvölgyben.

Évente tartott lelkészevangélizációink és felügyelőtalálkozóink örömmel várt alkalom és igen látogatottak. A pilisszabai missziói otthon sok lehetőséget kínál gyülekezeteinknek az elcsendesedésre.

Az elmúlt években új templomok épültek kerületünkben (Pásztó, Budaörs, Nyíregyháza, Erdőkertes, Nyíregyháza-Emmaus, Encs, Békásmegyér–Csillaghegy, Budapest-Farkasrét, Budapest-Budahegyvidék), s új gyülekezetek kezdtek el önálló szolgálatukat (Budaörs, Pesthidegkút, Pilisszabai). Nagyön reméljük, hogy ez a sor még tovább folytatódik Budakeszi, később Pásztó és Encs gyülekezeteivel.

Gyülekezeteink többsége nagy élni akarásról tesz tanúságot. Lelkészeink munkatársak toborzásával vonzó és új egyháztagokat hívogató szolgálatot végeznek. Az énekkarok tevékenysége istentiszteletet gazdagít, közösségformáló erő. A sokféle csoportmunka városi gyülekezeteinkben új lehetőségekre ad alkalmat. Ilyen például a nyugdíjasbibliórá, a baba-mama kör vagy a gyülekezeti munkás-képzés.

Több gyülekezetünk élénk kapcsolatot ápol egy-egy finn, német, szlovák, norvég, erdélyi és felvidéki magyar egyházközösséggel. Szórványgyülekezeteink mindennapos harcot folytatnak életben maradásukért, városi eklézsiáink pedig elköltözött és újonnan érkező testvéreink felkutatásáért. Némelyek példás lelki-gondozói szolgálata teszi lehetővé, hogy a cipster, buléner, magyar, sváb és né-

met, valamint szlovák kegyesség jól megférjen kerületünk egy-egy gyülekezetében, tudva, hogy az evangélium által maga Krisztus formálja egy hívő közösséget a másikonon indult, de ugyanazon cél felé tartó evangélikus testvéreinket. Kerületünk sajátossága, hogy jelentős görög katolikus, nagy létszámú református és kúriazumként néhány ortodox gyülekezet is él benne. Evangélikusokként kitüntetett megbízatásunknak valljuk összetartozásunk sokféle jelének felmutatását. Meggyőződéssel valljuk a zsoltoáros szavainak igazságát: „Ó, mily szép és mily gyönyörűséges, ha a testvérek egyetértésben élnek! Csak oda küld az Úr áldást és életet mindenkor.” (Zsolt 133,13)

Tanítványokkal megáldott gyülekezeteink templomai hétről hétre megtelnek iskoláink diákjaival. Öröm végigpásztázni tekintetünkkel a jövőndő nemzedék fiataljain. Nagy reménységgel hordozzuk őket imádságainkban. Jézus szava mindnyájunknak eligazító szó: „Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők: aki énbennem marad, és én őbenne, az terem sok gyümölcsöt, mert nélkülem semmit sem tudtok cselekedni.” (Jn 15,5)

D. Székely Imre püspök (Északi Egyházkerület)

Deus caritas est

Megjelent XVI. Benedek pápa első enciklikája

► „Isten szeretet, és aki a szeretetben marad, az Istenben marad, és Isten is őbenne” – ezt az igeverset (1Jn 4,16) választotta alapként az új pápa első enciklikája. A főpásztori körlevél címe is ez: *Deus caritas est*, azaz Isten szeretet. A mondat alanya és állítmánya megfordíthatatlan (irreverzibilis). Nem a szeretet az Isten, hanem az élő Isten lényege, cselekedeteiben megismerhető, legfontosabb vonása a szeretet, igazságánál is több. Ha Isten feltétel nélkül szeret, úgy mi is szeretetre vagyunk kötelezve, és lehetséges szeretetben élnünk. A negyvenkét pontból álló enciklika lényegében két témára oszlik: 1. istenhitünk kifejtése, azaz a Jézus Krisztusban megismert Isten csupa szeretet; 2. keresztény életünk, életfolytatásunk summázása: akik a szeretet Istenét ismerik, és az ő szeretetéből merítenek erőt, azok maguk is szeretetet sugároznak. A szeretet nem szép elv csupán, semmiképpen sem szentimentális érzés, hanem aktív, felelős, konkrét tettekben megnyilvánuló kifejezése annak, hogy megismertük a minket megelőző isteni szeretetet, ebből élhetünk, így egyenlően és „egyházilag” jellel válhatunk e világban, Isten szeretetének jelvé.

2006. január 27-én délelőtt hirdette ki a pápa a falakon túl lévő Szent Pál-bazilikában első enciklikáját, amelyet saját szolgálata és egyháza jövőbeli útjaként is fogadhatunk. A digitális technikának és testvérek segítségének köszönhetően még aznap este birtokomba került az enciklika teljes szövege latin, angol és német változatban. Megtudtam azt is, hogy ezenkívül még olaszul, franciául és spanyolul is olvasható. Mivel a magyar hivatalos szöveg csak két-három hét múlva kerül kezünkbe, ezért nem idézhetek hivatalosnak mondható, elfogadott magyar változatot. Csak arra vállalkozhatom, hogy általánosságban ismeressem – a meglévő szövegek és a már „meghallott” sajtóvisszhangok alapján – az enciklikát. A tartalmi, idézeteket is magába foglaló elemzést az *Evangélikus Élet* valamelyik következő számában tesszük közzé.

Minden publikáció, szónoki beszéd, megnyilatkozás elemzésében négy kérdést szoktunk feltenni, és ezekre már ma is tudok válaszolni.

Ki írta?

XVI. Benedek pápa 2005. április 19-én foglalta el jelenlegi hivatalát. Addig *Joseph Ratzinger* teológiai tanárt, professzort, püspököt, érseket, illetve 1981-től a Hitani Kongregáció vezetőjét ismertük személyében. A pápaváltás után kiderült, hogy a katolikus egyház új vezetője huszonhat évig szolgáló elődjének nyomán akar ugyan haladni, másfelől azonban saját útját és elképzeléseit kívánja megvalósítani. Ezt kifejezésre juttatta névválasztásában is. Nem az úgynevezett zsinati pápák nevét vette fel (XXIII. János, VI. Pál, I. János Pál, II. János Pál), ha-

nem az I. világháború alatt szolgáló „békepápa”, XV. Benedekét.

Az új pápa német származású, sőt bajor, vagyis a többségi délnémet római katolikus egyház szülöttje. Az, hogy alig másfél nap alatt történt a pápaválasztás, és hogy német származású főpap került a Vatikán és a római katolikus egyház élére, sokak szerint azt jelenti, hogy a reformáció hazájából való új pápa jó ismerője a mai bonyolult vallási helyzetű kontinensnek. Feltehetően ezért élvezett elsőbbséget a mediterrán, az afrikai, a latin-amerikai vagy ázsiai jelöltekkel szemben.

A pápa, aki megválasztásakor már elmult 75 éves, bölcs, rendkívül művelt egyéniség. Személyében nem az utazó, hanem a tudós, könyvtárakat tanulmányozó, a német katolikus és protestáns teológiát is jól ismerő egyházvezető került a pontifex hivatalába. Fegyelmezett, rendkívül szorgalmas, a tradíciót őrző, de a világ felé is nyitott személyiségnek ismerik. *Nem az egyénisége, hanem betöltendő hivatala határozta meg életútját.* Amikor professzor volt, száz százalékos tanár volt. Amikor püspök vagy érsek, később a Hitani Kongregáció prefektusa, teljes mértékben egyháza megbízatásának rendelt alá egyéniségét.

Kinek írja vagy mondja üzenetét a pápa?

Elsősorban római katolikus világegyháznak. Ezen belül – és ez új vonás az enciklikák történetében – címzettként jelöli meg a püspököket, papokat, diakónusokat, hívő férfiakat és nőket, akár szerzetesként, akár laikusként élnek, és mindannyiukat a keresztény szeretet fontosságára akarja tanítani. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy egyháza-

kívül ne figyelnének szavára más egyházakban, keresztény egyházi közösségekben, más világvallások vezetői között, sőt az egyház határain túl, a mai szekularizált világban is diplomáták, szakértők és a média emberei.

Az egykori mediterrán övezet öröknek mondott városában a pápának ma éppen úgy kell figyelnie a „hegyeken túli Európára” – Észak- és Latin-Amerikára, Afrikára és a törpe kisebbségben élő ázsiai kereszténységre –, mint az urbs aeter-

nára, az Örök Városra. A nagyon különböző népek keresztény tagjai különböző módon élnek meg kereszténységüket, különböző igényeik, vágyaik és elvárásai vannak. Abban, hogy csaknem egy év telt el az enciklika megjelenéséig, minden bizonnyal ez az egyházi pluralizmus is közrejátszik. Az új pápa becsületesen akarta számba venni a mai globalizált világot és pluriform egyházát.

Miért közli mondanivalóját?

A miért kérdésre kétféleképpen lehet válaszolni: az okot és a célt megnevezve. Az ok a világ állandó gyorsuló változása és az, hogy az egyház ezzel együtt új helyzetbe került. A tradíciót őrző főpapaknak a múlt értékeit úgy kell mentenie, hogy a hit- és életkérdéseket mai formában válaszolja meg. Nem a novum, hanem a nove az, amit meg kell szólaltatnia, vagyis *nem új tartalmat, hanem újrafogalmazott mondanivalót kell közölnie.* A cél az, hogy a 21. században – ha kell, paradigmaváltással – tudjon eligazítást adni hívő népének. Az egyház nem lehet múzeum, hanem a jövőt is figyelembe vevő, mobilis szervezetként kell megjelennie.

Hogyan akarja elérni kitűzött célját?

Az enciklikában a tudós és gyakorló pástor hangja egyszerre szól meg. A világhírű teológus és filozófiailag is képzett tudós ismeretei alapul szolgálnak ahhoz, hogy a gyakorló lelkipásztor segítségére siethessen a mai emberiségnek.

Az előző pápai enciklikákhoz képest XVI. Benedek több bibliai verset idéz, a hagyományt féltő tisztelettel őrzi, alázatos hangot használ, kényes kérdésekhez is hozzányúl, például szexuális problémákhoz, a házasság, a válás, a társtalanság, a homoszexualitás kérdéseire.

A szerelemben az ember testiségét és lelki dimenzióit egyaránt fontosnak tartja. A felebaráti szeretetre kétszer is idézi példaként az irgalmas samaritánus „történetét” (Lk 10) és az emberi nyomorúságokon segítő szeretetet a királyi bíróról szóló példázatból (Mt 25), mint amely az ítéletkor mértékéért szerepel.

A mai világ konkrét kérdéseit éppen úgy ismeri, mint amennyire hangsúlyozza az egyház titok jellegét (*misztérium* – Ef 5), csakúgy, mint a II. vatikáni zsinat egyházmeghatározásában a zsinati atyák tették, de a titkot nem individuálisan, hanem közösségekben közelíti meg, hiszen a szentségekben is nemcsak egyenlően, hanem közösségekben, *communion*ban részesülünk.

XVI. Benedek az adorációt, az imádást, a rendszeres imaéletet döntőnek tekinti még ökumenikus vonatkozásban is. Elődjéhez hasonlóan Jézus anyja, Mária segítségét kéri, és ezzel is zárja az enciklikát. Jelentősnek mondható, hogy a *Deus caritas est* az egyház „szentjeinek” sorából *Szent Márton* (1397), *Assisi Ferencet*, *Bosco Szent Jánost* és *Teréz* anyát emeli ki példaként. Valamennyien a szeretet szolgáló szentjei voltak. Természetesnek tartja, hogy az agapé-szeretet nem zárkozhat be a magánszférába, mert a szeretet elkötelezettsége átlépi még az egyházi határokat is, hogy az egész emberiség számára jellel váljon.

Új vonások az enciklikában

Noha az enciklika hangja egyéni, jelentős közösségi munka van mögötte. Abban az értelemben is, hogy mondanivalóját csak a 20. század jelentős teológusainak ismeretében érthetjük meg (*Rahner, Küng, Lubac...*).

Tudtul adja a szerző, hogy számításba veendő a nyelvi problémák, a fordítás nehézségei. Amint a latin nem felel meg

mindenben a bibliai héber és görög kifejezéseknek, ugyanígy a modern nyelvekben is más és más terminológiát használnak. Ezért kell figyelni a fordításokra.

A társadalmi kérdésekben nem akar mindentudó professzorként, a *societas perfecta* egyház igényével fellépni, nem akarja „kioktatni” a mai államokat. A modern államoknak nagyobb teret enged, és természetesen tartja az állam önálló tekintélyét.

XVI. Benedek a népi vallásosságot ugyanúgy bázisnak tekinti, mint az eucharisztia szentségimádás jellegét vagy a Mária-kultuszt, egyházi jogilag pedig a kötelező cölibátust.

Az ökumenét a szeretet közösségeként érzékelteti. Mivel – szerinte – csak a római egyház van az igazság teljes birtokában, a többi egyházzal (többes számot használ) és keresztény közösségekkel imádságos és akcióközösségben hajlandó részt venni.

Evangélikus szempontból döntőnek érezzük az enciklika Krisztus-közpon-túságát, valamint azt, hogy Nagy Konstantin szerepét relativizálja. Menti Julianus aposztatát, aki a konstantini brutalitást, viszálykodás, szeretetlenség miatt csalódott a kereszténységben, és számára legfontosabb a keresztény közösség szeretetmunkája maradt. „Ebben kell követni a Galileait” – mondta a császár, és ugyanezt tanulhatjuk mi is, ma is.

XVI. Benedek átveszi az Egyházak Világtanácsának és a Lutheránus Világszövetségnek a sémáját az egyház hármass funkciójára vonatkozólag: a kérés, vagyis az igehirdetés, a liturgia, vagyis az istentisztelet és a diakónia, a szerzetsszolgálat egymással összefüggésben minden egyházi közösségnek ismertetőjele.

Az állam és egyház új pozíciójával együtt előkerülnek a 19. század óta égető kérdések: a tőke és a munka, a pénz szerepe, a szegénység, a betegség. Ezekről szólva az enciklika VI. Pál 1967-ben kiadott *Populorum progressiójának* az elveit követi, hangneme hasonló a *Rerum novaruméhoz* (1891); illetve felhasználja II. János Pál három szociális enciklikáját. (Ebben a vonatkozásban is új vonás az, hogy társadalmi és globális kérdésekben független akar lenni ideológiáktól és pártszempontoktól.)

Ismertetésként most legyen elég ennyi. A részletekről – egyszerűségi az enciklika visszhangjairól – később számolunk be.

■ ID. HAFENSCHER KÁROLY,
a MEE ökumenikus tanácsadója

KÉSZÜLÜNK A NŐK 2006. ÉVI VILÁGIMANAPJÁRA 2.

A térképen az afrikai kontinens legdélibb országát láthatjuk. Három irányból – nyugatról, délről és keletről – óceán (az Atlanti- és az Indiai-óceán) mossa partjait. A partszakasz hossza 2,798 kilométer. Az ország területe 1 221 037 négyzetkilométer, mintegy tizenháromszor nagyobb hazánknál. Közös határa van Namíbiával, Botswanával, Zimbabwével, Szvázifölddel és Mozambikkal, délkeleten pedig Dél-Afrika területébe bekelelődvé található a Lesothói Királyság.

Államformája köztársaság, az elnök jelenleg *Thabo Mvuyelwa Mbeki*. A Dél-afrikai Köztársaság fővárosa Pretoria, ez a

kormány székhelye is. A parlament Cape Townban – Fokvárosban – működik, az ország legnagyobb városa pedig Johannesburg. Pénzneme a dél-afrikai rand; egy rand 100 cent.

Az ország lakosainak száma 46,5 millió; 79,6%-uk fekete, 8,6%-uk színes, 2,5%-uk indiai és 9,1%-uk fehér. Nagyon találóan nevezi ezt a népet *Desmond Tutu* anglikán érsek „szivárványnemzetnek”.

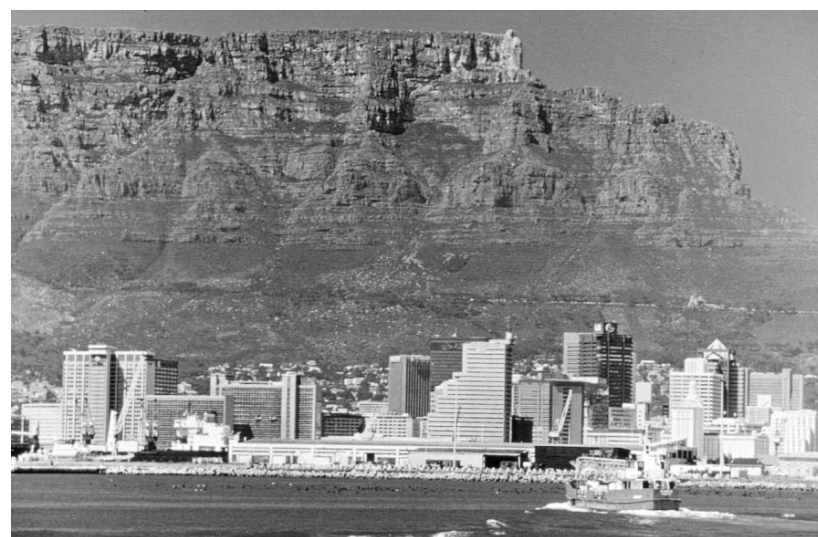
Dél-Afrika

Tudnivalók az országról

A népsűrűség 37 fő/négyzetkilométer. A hivatalos nyelv az afrikaans, az angol, továbbá kilenc helyi törzsi nyelv. Tehát különböző eredetű, borszerű és gazdag kultúrájú nép él itt együtt.

A Dél-afrikai Köztársaság a Föld ásványkincsekben leggazdagabb országai közé tartozik. A világ aranytermelésének 45%-át adja. De földje nagy mennyiségű uránt, gyémántot, antimont, platínát, vasat, mangánt, krómot és fekete-szenet is rejt. Az ország Afrika iparilag legfejlettebb állama, jelentős a vas- és színesfém-kohászat, az acélgártás, illetve a gépipar. Mezőgazdaságának legfontosabb ágai a gabona- és a gyümölcsstermesztés. Híresek a borszőlői. A déli, mediterrán partvidéken citrusféléket, a szubtrópusi ültetvények pedig cukornádat termesztenek. Fontos terményei a gyapot és a földimogyoró is.

Fokváros (Cape Town) látkepe a tenger felől

Az ország területének mintegy 12%-a szántóföld, de sok a vízben szegény, öntözésre szoruló terület. A mezőgazdálkodásra egyaránt jellemző a fejlett technikával végzett nagyüzemi termelés – az ilyen üzemek főként a fehér farmerek tulajdonában vannak – és a kezdetleges kisparaszti gazdaság; ezek jobbára a bennszülöttek. A legfontosabb tenyészített állatok a merinói juh, a kecske, a szarvasmarha és a sertés. Fejlett a hajózás; nagy jelentősége van a halászatnak és a bálnavadászatnak.

Az ország nem egy terméke a világgiacon is keresett (karakulprém, mohair).

A legfontosabb exportcikk: arany, gyémánt, fémek és ércek, gyapjú, déli-gyümölcs, kukorica. Jelentős az idegenforgalom.

Az ország a kilencvenes években hatalmas változáson ment keresztül. Összeomlott a több évtizedes apartheid (fajüldöző) rendszer. 1994-ben *Nelson Mandela*, az 1964 és 1990 között börtönben raboskodó polgárjogi harcos került demokratikus választásokon az ország élére elnökként, a szavazatok 62%-ával. 1999-ben a már említett Thabo Mbeki váltotta őt fel az elnöki székben.

■ KEVEHÁZINÉ CZÉGÉNYI KLÁRA

Revolúció vagy evolúció?

Nemrégiben megjelent egy óriásplakát az utcákon, amely a közszolgálati „királyi televíziót” kívánja reklámozni, és azt a kérdést teszi fel olvasójának, hogy *forradalom esetén melyik televíziót foglalná el*. Megvallom őszintén, az első pillanatban tetszett ez a kissé naiv, bugyuta reklám, de amint megpróbáltam választ találni a nekem szegezett kérdésre, rögtön gondolkodóba estem. A plakátot szemlélve ugyanis nem tudok elvonatkoztatni a kérdés feltevőjének az '56-os eseményekre való asszociációjától. Válaszom megértéséhez érdemes felidézni a televíziózás magyarországi történetének hőskorát.

A gazdagabb európai országokban már a második világháború előtt voltak televíziós adások. Ahhoz képest, hogy egy magyar mérnök, Mihályi Dénes már 1925-ben megalkotta és bemutatta a televízió ötét, azaz Telecor nevű találmányát, nálunk csak a második világháború után, 1947-től foglalkoztak komolyabban a „távolbalítás” fejlesztésével. 1952-ben a hatalmat gyakorló Magyar Dolgozók Pártja (MDP) párthatározatban írta elő bizottságok létrehozását annak érdekében, hogy 1954. május 1-jeig létrejöjjön a magyar televízió. 1953-ban minisztertanácsi határozat is sürgette ennek fontosságát. A határidő rövidnek bizonyult stúdió építésére, ennek ellenére úgy döntöttek, hogy haladéktalanul meg kell kezdeni a filmek és filmhíradók (propagandaanyagok) sugárzását. Hivatalosan 1953. december 15-e tekinthető a televíziós műsorszórás első adásnapjának. Ekkor persze még csak az Orion gyárban vették az adást – pontosabban az adóra küldött videojelet, amely csupán néhány tíz kilométeres körzetben volt fogható.

Az események ezután már gyorsan követték egymást. 1954. január 20-án

felavatták az első magyar televízióadót, majd májusban bemutatták az első magyar fejlesztésű televíziót. Kilenc nappal később pedig megkezdtek a heti kétszeri kísérleti adás sugárzását.

Minden jel arra utal, hogy az MDP propagandagépezete teljes erejével támogatja a „távolbalítás” megalkotását, amelyet minden otthonban oltárra emelnek majd az emberek, s amelyen keresztül a párt szólhat a néphez. Ezt bizonyítja az is, hogy bár televízióstúdió még mindig nem volt, a helyszíni közve-

23-án a párt lapjának, a *Szabad Népek* az aznapi száma a tévé-előfizetőknek este nyolctól egy rajzfilmet, a híradót, valamint egy német filmet ajánlott. Mint tudjuk, aznap kevesen ültek tévé elé.

A forradalom leverése után több fórumon nyílt is elhangzott az a vélemény, hogy ha a nép otthon televíziót néz, akkor nem fog kimenni az utcára „forradalmat csinálni”. Ennek érdekében első lépésként 1956 őszétől heti háromra emelték a kísérleti adásnapok számát. 1958. március 1-jén pedig hivatalosan is beje-

títést már meg tudták oldani – például az 1956. április 4-ei és a május 1-jei felvonulást élőben sugározták. Sőt október 13-án már külföldről átvett műsort is közvetítettek a bécsi operából, valamint az osztrák–magyar focimeccsről.

És itt érkezünk el 1956-hoz, amikor egy televíziókészülék ára ötezer forint – egy jól kereső munkás négyhavi bére – volt. Az egyetlen budapesti üzletben júliusban mégis mindössze kilenc nap alatt százötven (!) darabot adtak el. Október

lentették, hogy már nem kísérleti jelleggel sugározzák a televízió. A bejelentést valóságos tévélááz követte: az előfizetők rövidesen azt panaszták, hogy kevés a műsoridő. Ez a megnyilvánulás már azt jelezte, hogy új szakasz kezdődött a társadalom és a kultúra történetében.

Ezzel körbe is jártuk és meg is vizsgálhatjuk a plakáton szereplő értelmetlen kérdést: *ma nincsenek forradalmak, mert elfoglalt minket a televízió!*

■ MENYES GYULA

Plakátról plakátra

Mialatt a választási kampány jegyében országsszerte dúl a plakátháború, a fővárosban művészileg igényes, illetőleg kultúrtörténeti értékkel bíró plakátok is harcba szálltak a közönség figyelméért.

A Magyar Nemzeti Múzeum február 16-ig nyitva tartó plakátkiállítása a *Rohanjunk a rohanó idővel – a reklámplakát aranykora* címet viseli. Az itt látható művek Budapest világvárossá válásának évtizedeibe, a főváros színházi, kávéházi, majd az első világháború hátszínházi hadikölcsönjegyzésre buzdító életbe kalauzsolnak. De nem maradhatnak el a kor italmárkái és szépítőszereit hirdető felhívások sem.

A mai főváros Arany János utcai metrómegállója úttörő kezdeményezésnek ad otthont egy hónapon át. A Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány és a Béres Alapítvány jóvoltából a mozgólépcső melletti hirdetési felületek a magyar kultúra napján magyar kortárs művészek alkotásainak műveiről készült reprodukciókkal és egy-egy irodalmi üzenettel teltek meg. A kiállítást *Sólyom Erzsébet*, a kiállítás fővédnöke nyitotta meg.

A látvány fázós, szürke reggeleken, sietős nappalokon, fáradt esteiken két-

percnyi felüldülést jelent a mozgólépcsőn utazók számára. Értékes alkotások *Polgár Rózsa*, *Búza Barna*, *Jankovics Marcell*, *Jókai Anna*, *Kányádi Sándor* – hogy csak néhányat említsünk az ötvenhét művész közül – keze nyomán.

Pozitív a kezdeményezés, remélhetőleg más is beszáll a kulturális értékek „reklámozásáért” vívott csatába. Különösen most, amikor a plakátháborúban már veszni látszik a jó ízlés...

■ BOZSU

Hogy is írjuk?

Az idegen szavak helyesírásáról 2.

► **Cikksorozatunk első részében – amely 2005. karácsonyi számunk 11. oldalán jelent meg – az advent szó írásmódjáról szoltam. Már akkor jeleztem, hogy nem ez az egyetlen olyan idegen eredetű vallási, hitéleti kifejezés, amelynek a helyesírása körül bizonytalanság tapasztalható. Ezért érdemes részletesebben is foglalkozni az idegen szavak írásmódjával.**

Elsőként lapozzuk fel A *magyar helyesírás szabályai* című kézikönyvet. A megfelelő rendelkezéseket Az idegen közsavak és tulajdonnevek írása című fejezetben olvashatjuk. A szabálypontokból megtudhatjuk, hogy mindenekelőtt különbséget kell tennünk a latin betűs írású, illetőleg az idegen írásrendszerű nyelvekből átvett szavak között; a két csoportra más-más előírások vonatkoznak. Ezúttal az előbbieket vizsgáljuk meg tüzetesebben, sorozatunk következő, befejező részében pedig a görög eredetű szavak írásmódját vesszük szemügyre.

A latin betűs írásrendszert használó nyelvekből a magyarba került szavak esetében az írásmódot az határozza meg, hogy idegen szóval vagy úgynevezett *jövevényszóval* állunk-e szemben. Jövevényszavaknak azokat az idegen eredetű szavakat nevezik a nyelvészek, amelyek az átvető nyelvben meghonosodtak: más nyelvi származásuk az átvető nyelvet beszélők számára feledésbe merült, beilleszkedtek az adott nyelv rendszerébe, széles körben elterjedtek, közhasználatúvá váltak. Találkozhatunk jó néhány ilyennel az egyházi nyelvhasználatban is. Például szláv jövevényszavak nyelvünkben a következők: *karácsony*, *kereszt*, *keresztény/keresztény*, *malaszt*, *pap*, *szent*, *vecsernye*; latin eredetűek az alábbiak: *angyal*, *kántor*, *kápolna*, *mise*, *oltár*, *ostya*, *sekrestye*, *templom*.

„Az olyan szavakat, amelyeknek más nyelvi eredete még többé-kevésbé nyilvánvaló, idegen szavakként tartjuk számon. Ha egy latin betűs írású nyelvből átvett, általános fogalmat jelölő idegen szó közkeletűvé válik, eredeti írásmódját a magyar kiejtést tükröző formával váltjuk fel. Az idegen szavakat tehát aszerint írjuk már magyar vagy még idegen írásmód szerint, hogy mennyire haladtak előre a jövevényszóvá válás útján” – olvashatjuk a rendelkezést a 202. szabálypontban.

Ezen elvnek megfelelően magyarosan írandók például a következők: *izotóp*, *kemping*, *kóla*, *kombájn*, *lézer*, *magnetofon*, *menedzser*, *televízió*, *digitális* (203. szabálypont). Viszont idegenesen, vagyis a forrásnyelv helyesírásának szabályai szerint írjuk például az alábbiakat: *bestseller*, *couchette*, *ladý*, *show*, *tüchtig* (212. pont).

Azt mondhatjuk, hogy az elv egyértelmű és világos – azonban nem kevés fejtörést okoz a gyakorlatban való alkalmazása. Tudniillik annak megállapításához, hogy az adott szó vajon mennyire számít közkeletűnek, hogy meghonosodott-e már, nem áll rendelkezésünkre „mértekegység”. Nincs olyan nyelvészeti kritérium, amellyel az idegen és a jövevényszavak kategóriája egyértelműen és teljes biztonsággal elkülöníthető lenne egymástól. Vagyis az egyes szavakat külön-külön meg kell vizsgálnunk ahhoz, hogy dönteni tudjunk az írásmódjukról.

A mérlegelésekor az alábbi szempontokat célszerű figyelembe venni.

Amíg egy szó csak egy-egy szakkönyvben, szakfolyóiratban vagy felsőoktatási tankönyvben fordul elő, addig nem tekinthetjük a köznyelv elemének. Am közkeletű az általánosság válásához, ha valamelyik középiskolai tankönyvben vagy tudomány-népszerűsítő cikkekben, folyóiratokban is előfordul. Még nagyobb nyilvánosságot jelentenek az általános iskolai tankönyvek, illetve a napilapok híryanagok és közérdekű tudósítások tartalmazó írásai. Végül teljesen köznyelvinek tekinthető az a szókincs, amely a szépirodalmi művekben található meg. (Kivéve, ha a szerző sajátos stílusa vagy érdeklődése miatt általánosság nem vált kifejezéseket is használ.)

A mérlegelés másik szempontja lehet az, hogy az adott szó milyen szótárakban szerepel: ha csak szakszótárban található meg, akkor szorosban szaknyelvi szó; ellenben ha általános célú egy- és kétnyelvű szótárainkban is megtalálhatjuk, viszonylag ismertebbeknek számít (persze mindez attól is függ, hogy a szótárak mekkora és milyen jellegű a szótárnyelve).

Végezetül egy-egy idegen eredetű kifejezésnek a nyelvünkbe való beilleszkedését jelzi az is, ha kapcsolhatunk hozzá új szó alkotására szolgáló toldalékok – úgynevezett képzőt –, illetve ha alkothatunk vele összetett szavakat. Például a *lizing* szóból képezhetünk melléknévet is (*lizinges*), igét is (*lizingel*); szóösszetétel tagjaként: *lizingdij*, *lizingszerződés*; *autóllizing*. Hasonlóan viselkedik a *lobbi* is: *lobbista*, *lobbizik*; *atomlobbi*, *olajlobbi*. Ezek tehát igen előrehaladtak a meghonosodás útján.

Lássuk, miként alkalmazhatók a fenti szempontok egyes teológiai szakkifejezések esetében! (Az alábbi példák mindegyike előfordul a közelmúltban megjelent *Evangelikus istentisztelet – Liturgikus könyvben*.)

Confiteor, *salutatio*, *vocatio*, *verbum gratiae*: használatuk a teológiával hivatásszerűen foglalkozók számára készült kiadványokra korlátozódik; e körön kívül helyettük a magyar megfelelőik a közhasználatúak, ezekkel él a sajtó nyelve is: *bűnvallás*; *köszönés*, *üdvözlés*; *elhívás*; *kegyelemhirdetés*, *kegyelmi ige*. Ezért nem meglepő, hogy nem találjuk meg őket sem értelmező szótárainkban, sem a *Magyar helyesírás szótárban*. Azt mondhatjuk tehát, hogy egyik kifejezés sem honosodott meg nyelvünkben, ezért esetükben indokolt az idegen írásmód.

Más a helyzet azonban az *ordináció* vagy a *konfirmáció* szóval: ezek valóban elterjedtek, közhasználatúvá váltak. Ezt mutatja, hogy gyakran előfordulnak az egyházi sajtótermékekben is; az utóbbinak nincs is magyar megfelelője, az előbbi pedig a *lelkésszé avatás* szinonimájaként használható. A belőle képzett *ordinál* ige ugyancsak közhasználatú az egyházi sajtóban. A *konfirmáció* pedig megtalálható a *Magyar értelmező kéziszótár* első és második (1972., illetve 2003. évi) kiadásában és a *Magyar helyesírás szótárban* egyaránt. Megállapíthatjuk tehát, hogy e szavak joggal szerepelnek magyar írásmóddal.

■ DOBSONYI SÁNDOR

A lantos Tinódira emlékeztek

Digitális kiadvánnyal adózik *Tinódi Lantos Sebestyén* életművének a kulturális értékek korszerű adathordozókra mentésében élen járó Arcanum Kiadó. A török idők neves krónikása 1556. január 30-án hunyt el Sárváron. Halálának 450. évfordulóján a budavári Litea könyvesboltban mutatták be az alkotók a *Cronica Tinodi Sebestien* című CD-ROM-ot. A korongon *Kobzos Kiss Tamás* előadásában mintegy kilencórányi hanganyag szolgáltatta meg Tinódi Sebestyén énekeit, továbbá az MP3 formátumú zenei felvételek mellett tanulmányok is segítik közel hozni a ma emberéhez a krónikás munkásságát. A hétfő esti CD-bemutatót készült felvétel Kozos Kiss Tamás énekét *Lantos Szabó István* kíséri.

Nem árult zsákamacsát a Protestáns Újságírók Szövetségének elnöksége, amikor a terézvárosi Zsákamacska vendéglőbe invitálta a szövetség tagjait. A január 27-i – vascsorával egybekötött – kötetlen együttlét kiváló alkalmat teremtett arra, hogy a tagok személyesen is megismerhessék egymást. Képünk előterében: *Csoma Áron* titkár és *Novotny Zoltán* PRÜSZ-elnök.

ÉBERLING ANDRÁS felvétele

Régi egyházkerületek nyomában

■ CZENTHE MIKLÓS

Az Északi Egyházkerület legutóbbi kerületi napján, november 12-én javaslat hangzott el a kerület nevének módosítására. Ezért célszerű szólni az evangélikus egyházkerületek történeti előzményeiről. Az 1952 előtti négy kerület emléke mára jócskán elhalványult, sokan talán nem is tudják, honnan származnak az első hallásra furcsának tűnő elnevezések: bányai, tiszai, dunántúli és dunáninneni evangélikus egyházkerület. A rendszerváltás utáni útkeresés, a „honnan hová?” kérdése nyomán gyakran vetődik föl, hogyan kapcsolódunk a szocializmus előtti korszakhoz. A hazai evangélikusság identitáskeresésével függ össze, hogy a 2000-ben létrejött három kerület keresi a történelmi előzményeit.

Az evangélikus (protestáns) egyházszervezet kezdetei és kialakulása kapcsán még sok a nyitott kérdés. A teológiai és történeti okok közül kiemelhető, hogy a protestantizmus Magyarországon jórészt spontán, alulról szerveződő folyamatként jött létre, tehát nem központi akarat nyomán. Az evangélikusság súlypontjai így a kiváltságokkal, önkormányzattal és jelentős befolyással rendelkező patrónusok, a nagybirtokosok központjai és a szabad királyi városok voltak. A 16. század második felében a Habsburgok uralta nyugati és északi országrészben a katolikus egyházszervezet jogilag fennmaradt a reformáció elterjedése ellenére is, formailag tehát a protestánsok is ide tartoztak. A protestáns vallászatot a szabad királyi városok alapítását – tulajdonképpen csak a Bocskai-szabadságharcot követő, 1606-os bécsi béke, illetve az azt becikkelyező 1608. évi országgyűlés ismerte el.

A kezdetek

Ha Erdélyt nem számítjuk, az evangélikus egyházszervezet kezdetei a Dunántúlon a legkorábbiak. A Nádasdyak és Batthyányok udvari papjai közül dunántúli szuperintendensként Szegedi Máté 1576-tól, Beythe István 1586-tól szerepelt. Az elnevezések ekkor még ingadoztak: Reczés János csepregi prédikátor, illetve Magyar István sárvári tudós prédikátor, történetíró *supremus senior*ként állt a kerület élén. A Felvidéken az evangélikus Thurzó György nádor által összehívott 1610-es zsolnai zsinat indította útjára az önálló evangélikus egyházszervezetet. Több szuperintendens kezdte meg működését, közülük a Thurzók birtokközpontjában, a Trencsén megyei Bitscsén működő udvari lelkész volt talán a legtekinélyesebb. A Garam vidéki nagy bányavárosok – Selmechánya, Besztercebánya, Kőrmöcbánya – külön szuperintendens kaptak. Szepes és Sáros megye területén az öt (később hat) szabad királyi város szövetsége választott szuperintendens (Kassa, Lőcse, Eperjes, Bártfa, Kisszeben, Késmárk). Gömör megye is önálló evangélikus egyházszervezettel bírt, melynek élén hol senior, hol szuperintendens állt.

A Habsburg-államhatalom által támogatott katolikus ellenreformáció teljesen szétzilálta az evangélikus egyházszervezetet. A gyászévtized (1671–1681) következtében nemcsak a szuperintendensek és seniorok működése lehetetlenül el, hanem magának az egyháznak a léte is kérdésessé vált. A lelkészeitől, templomaitól jórészt megfosztott evangélikus egyházban a 17. század végére egyetlen működő szuperintendens maradt: a hat szabad királyi város kiváltságainak védelme alatt meghúzódó Zabler Jakab bártfai lelkész; ő ordainálta az egész országból hozza érkező lelkészjelölteket. A Rákóczi-szabadságharc idején összehívott rózsahegy zsinat próbálta újraindítani az egyházi életet. Azonban a szabadságharc bukása, illetve az ellenreformáció tombolása évtizedekre megakasztotta, akadályozta az egyház működésének újjászervezését.

Négykerületes rendszer

A 18. században létrejövő egyházkerületi rendszert alapvetően az államigazgatási keretek, a történeti-földrajzi körülmények határozták meg. A 16–17. században a török hódoltság miatt az ország központja Budáról Pozsonyba került; innen nézve két részre osztották a Habsburg-uralom alatti nyugati és északi országrészt: Alsó-Magyarországot a Pozsonyhoz közeli Dunántúltól és a nyugati Felvidéket, Felső-Magyarországot pedig a Gömörrel, Szepessel kezdődő északkeleti országrészt jelentette, Kassa székhellyel. Az evangélikus központok szempontjából Sopron, Pozsony, Selmechánya, Besztercebánya Alsó-Magyarországhoz (Niederungarn) tartozott, míg Kassa, Eperjes, Lőcse és Bártfa Felső-Magyarországhoz (Oberungarn). A 18. század elején a török alól felszabadult, de Habsburg-uralom alá került országot államigazgatási (igazságszolgáltatási, törvényhozási) szempontból négy kerületre osztották (districtus): Dunáninnen,

Dunántúll, Tiszáninnen, Tiszántúll. Pozsonyból nézve a Dunáninnenhez a Felvidék nyugati része, Tiszáninnenhez pedig a Felvidék keleti része tartozott. Ekkor jött létre a magyarországi protestánsok szervezetét hosszú ideig befolyásoló négykerületes rendszer is: III. Károly 1734-ben a róla elnevezett határozatban, az úgynevezett II. Carolina Resolútióban az evangélikusok és reformátusok részére négy-négy egyházkerület felállítását rendelte el.

A négy evangélikus egyházkerület létrehozásakor tekintettel kellett lenni a hívek elhelyezkedésére és a történeti előzményekre. A Dunántúlon az erős ellenreformáció miatt a kerület újrakialakítása évekig elhúzódott, míg Sipkovich-Tóth János téti lelkész 1742-ben vállalta a megbízatást. A dunántúli kerület fennhatósága a 18. század második felében a Balatontól délre eső tolnai-baranyai-somogyi területekre is kiterjeszkedett. A dunáninneni kerület a korábbi bitcsei kerületből és más nyugat-felvidéki területekből jött létre: ide került Pozsony, Nyitra, Trencsén, Árva, Liptó, Turóc evangélikussága. A dunáninneni kerület szuperintendensei általában pozsonyi vagy modori lelkészek voltak, szellemi központja pedig a híres pozsonyi líceum volt.

A bányai kerület elnevezésében a Garam vidéki bányavárosokra utalt, kezdetben Zólyom, Hont, Bars, Nógrád megyére terjedt ki. A bányai kerület a török alól felszabadult Duna-Tisza közén és Dél-Magyarországon terjeszkedett: a 18. században létrejött a Pest megyei, a Békés megyei, a 19. században a bányai és a bács-szerémi egyházmege. A bányai kerület tehát nevében megőrizte az előzményeket, de területileg nagyrészt az Alföldre terjedt ki, súlypontja is fokozatosan ide helyeződött át.

A tiszai kerület elnevezés új volt: 1743-ban a dobsinai egyezséggel jött létre a szepesi-sárosi hat szabad királyi városi és a Gömör megyei szuperintendencia egyesülésével. Ehhez járult még az 1742-ben létrehozott hegyaljai egyházmege, amely az Abaúj-Zemplén-Szabolcs megyei evangélikusokat fogta össze, az 1880-as években pedig az erdélyi brassói egyházmege keretében a hétfalusi csángók is ide csatlakoztak. A szuperintendensek működési helyei (Lőcse, Csetnek, Késmárk, Dobsina, Eperjes, Rozsnyó, Kassa, Tiszolc) mutatják, hogy a tiszai kerület súlypontja a 19. század közepéig egyértelműen a Felvidékre esett.

Mesterséges kerülethatárok

Az evangélikus egyházigazgatás szempontjából az 1894-es budapesti zsinat jelentős változásokat hozott: a szlovák nemzetiségi törekvések visszazsorítása érdekében mesterségesen átszabta a kerülethatárokat. A zsinat az addig szlovák többségű dunáninneni kerülethez csatolta a bányai kerületből Nógrádot, Hontot és Barsot, a dunántúli kerületből pedig Fejér-Komáromot. Az 1894-es reformmal a dunán-

Raffay Sándor bányakerületi püspök iktatási istentisztelete – a történelmi Magyarország utolsó püspökiktatása – a Deák téri templomban 1918. szeptember 15-én

inneni kerület anyagülekezeteinek száma 99-ről 163-ra nőtt, tehát több mint másfélszeresére. A változtatás mesterséges voltát jelzi, hogy a dunáninneni kerület kettévágta a bányai kerületet: Zólyomnak és Turócnak nem volt összeköttetése a bányai kerület nagy részével.

Az új rendszer azonban nem tudott megszilárdulni, mert a trianoni békeszerződés az evangélikusok nagy részét az utódállamokhoz, elsősorban Csehszlovákiához csatolta. A négykerületes rendszert a két világháború között nem igazították hozzá az új körülményekhez, mert úgy érezték, ez a trianoni igazságtalanság elismerése lenne. A Magyarországon maradt négy kerület így nem volt egyenlő súlyú: a két nagy egyházkerület, a dunántúli és bányai mellett a tiszai és dunáninneni jóval kisebb súlyt képviselt. Az 1938–41 között visszatért felvidéki, kárpátaljai, erdélyi és délvidéki területek evangélikusait a dunáninneni és tiszai kerülethez csatolták, így az arány valamit javult, de ezek a területek 1945 után újra elvesztek.

A dunáninneni kerület esetében Trianon után 163 anyagülekezetből csak 33 (!) maradt Magyarországon. Ráadásul a kis mosoni egyházmeget nem számíttva nagyrészt az újonnan, 1894-ben mesterségesen idecsatolt, korábban bányakerületi (Nógrád) és

dunántúli (Fejér-Komárom) területek alkották a maradék kerületet. A dunáninneni kerület püspöki székhelye a két világháború között Nógrádban volt (Balassagyarmaton és Sámsonházán), ezért tréfásan „nógrádi püspökségnek” is nevezték. Trianon után a maradék dunáninneni kerület kis terjedelmű és csekély „történeti meggyökerezettségű” kerület volt.

Némileg eltért ettől a tiszai kerület helyzete. Ezt a kerületet az 1894-es egyházkerületi reform kevésbé érintette, csak két szlovák többségű egyházmeget kapott, Liptót és Árvt. Trianon viszont talán még a dunáninneni kerületnél is súlyosabban érintette a tiszait az anyaegyházak csökkenését tekintve: 170-ből csupán töredéknyi, 17 (!) gyülekezet maradt. Az egyházkerület korábbi történeti súlypontja ugyan Trianonban Csehszlovákiához került (az eperjesi kollégium, Lőcse, Késmárk, Rozsnyó), de Magyarországon maradt két jelentős központ: Miskolc és Nyíregyháza.

A kerület püspöki székhelye 1890 óta a mai Magyarország területén volt, ebben tehát nem következett be törés, és megkönnyítette az átmenetet. Ennek köszönhetően maradt meg teljes egészében a tiszakerületi püspöki levéltár is! Zelenka Pál püspök idején 1890-tól 1910-ig Miskolcon volt a székhely; a püspök arcképe még mindig a miskolci lelkészi hivatalban függ. 1911-ben az egyházkerület székhelye Nyíregyháza lett: 1937-ig Geduly Henrik, 1937–38-ban Domján Elek, 1938–1948 között Túróczy Zoltán volt a püspök. (Túróczy Zoltán meghurcolt és áldott emlékü püspökre néhány éve emléktábla emlékeztet a nyíregyházi lelkészlak falán.)

Miskolc és Nyíregyháza régi evangélikus szellemi-kulturális központ is volt, már jóval Trianon előtt is: Miskolcon gimnázium működött, 1918 után pedig ide költözött Eperjesről a híres jogakadémia (ezt Miskolcon emléktábla hirdeti). Nyíregyháza ősi evangélikus központ: a városba a 18. század elején evangélikus szlovákok települtek Békés megyéből és a Felvidékről (ők voltak az úgynevezett tírpkok). Az evangélikus múlt bizonyítékai iskolák és templomok is. Mindezek alapján megállapítható, hogy a mai Magyarország területét nézve a dunáninnenihez képest a tiszai kerület történeti-szellemi folyamatosága valamivel „erősebbnek” mondható.

Megszakadt folytonosság

Az evangélikus egyházszervezet átalakítása 1945 után került napirendre, hiszen visszaállt a trianoni határok, és ez a helyzet tartósan ígérkezett. A régi vármegyehatárok is megváltoztak; ez még inkább időszerűvé tette, hogy az egyházigazgatás hozzáigazításuk az új körülményekhez. Az 1948-as, az egyházban is végbevezet baloldali fordulatnak azonban az lett a következménye, hogy 1952-ben – a földrajzi-történeti szempontokat háttérbe tolvá – politikai okokból példátlanul radikális egyházigazgatási változtatást hajtottak végre (ilyen

hján az Üllői úti országos egyházi központba került, és itt is működött egészen a rendszerváltásig.

Az „indirekt (rejtett) kontinuitás” személyi vonalon is követhető: az 1952-ben létrehozott déli kerület püspöke Dezséry László lett, aki 1950 óta bányakerületi püspök volt. A püspöki hivatal adminisztrációjában is megfigyelhető ez a folyamatoság: a bányakerületi iktatókönyvet is folytatták, csak déli kerületként adták ki az iratokat. Az északi kerület püspöke Vető Lajos lett, aki 1948-ban a baloldali jelöltként lett tiszakerületi püspök. Személyi vonatkozásban az északi kerület esetében a tiszai kerülettel van tehát némi folyamatoság. A másik két kerület esetében Túróczy Zoltán dunántúli és Szabó József dunáninneni püspök tisztességét folyamatoság nélkül szüntették meg (ami persze elsősorban személyi-egyházpolitikai és nem kerületi-folytonossági okokra vezethető vissza).

Hagyományörzés a névválasztásban?

A negyvenévnvi szocialista korszak és az ahhoz többé-kevésbé alkalmazkodó egyházvezetés után 1989-ben a rendszerváltás útkeresésének egyik jele volt az 1952-ben indokolatlanul megszüntetett régi kerületek emlékének felidézése. A 2000-ben létrehozott új, háromkerületes rendszerben az egyik kerület a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület megjelölést használja, hiszen nagyrészt az 1952 előtti dunántúli kerület volt egyházmegei tartoznak ide. Győr lett a székhelye, mint 1952 előtt. Az új püspöki hivatalban emléktábla utal a dunántúli kerület hagyományára; a kerület újságja a Dunántúli Harangzó címet viseli. A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület esetében földrajzi-történelmi okból elég egyértelmű a dunántúli kerület folyamatosága.

A Déli Egyházkerület a bányakerület hagyományát ápolja. A püspöki hivatal továbbra is Raffay Sándor bányakerületi püspök Puskin (volt Esterházy) utcai palotájában működik; a tanácssteremben a volt bányakerületi püspökök arcképei láthatók. Székhelye a régi Pesti Evangélikus Egyház Deák téri temploma, ahol Raffay Sándort és Ordass Lajost bányakerületi püspökké avatták. Az egyházkerület kiterjedése nagyjából emlékeztet a régi bányai kerületére: bár Budapestből csak Pest van meg, sőt egész Pest megye is elcsatolódott, de a többi egyházmege (Tolna-Baranyát kivéve) tényleg a régi nagy bányai kerület részeit alkotta. Továbbá Békéscsaba és Szarvas esetében hajdani bányakerületi székhelyek és szellemi központok is találhatóak itt.

A harmadik kerület, az északi történeti folytonosság szempontjából már bonyolultabb helyzetben van. Ha egyházmegeinek számát az 1952 előtti kerületekre vesszük, a következő a helyzet: tiszai (a mai Borsod-Héves, Hajdú-Szabolcs) kettő, bányai (a mai Budai, Dél- és Észak-Pest Megyei) három, dunáninneni (Nógrád) egy egyházmege. Ha pedig az 1894 előtti állapotokat vesszük, az arány így módosul: a bányai kerület négy, a tiszaira pedig két egyházmege esik! Bár a legtöbb egyházmege mindkét esetben a bányai kerülethez tartozott, de ha úgy vesszük, ennek a hagyományai a déli egyházkerület részéről már „foglaltak”. Az északi kerület részére szóba jövő két további egyházkerület közül területi (földrajzi) folyamatoság szempontjából a tiszai kerület hagyományai tűnik „erősebbnek”.

Fentebb láttuk, hogy az északi egyházkerület történeti folyamatosága szempontjából mindhárom megközelítést tekintve a tiszai kerület folyamatosága „erősebb”: mellette szól a történeti központok (Miskolc és Nyíregyháza) léte, a földrajzi kiterjedés (két egyházmege) és a személyi folyamatoság 1952-ben (Vető Lajos). Evvel együtt annak érdekében, hogy mind a négy kerület hagyományai tovább éljen, felvetődik, hogy az északi egyházkerület a tiszai és dunáninneni kerület hagyományát is ápolja. Hiszen bármelyiket hagyjuk ki („felejtjük el”), okot adhat jogos kifogásra.

További kérdés persze, hogy az Északi Egyházkerület a nevében szerepeltesse-e a kettős hagyományt, legyen-e „Északi (Dunáninneni-Tiszai) Evangélikus Egyházkerület”. Evvel szemben lehet olyan érv, mely szerint e név használata gyakorlati szempontból túl bonyolult. Amennyiben a név elnevezés nem lenne alkalmas, a dunáninneni és a tiszai kerület hagyományát az Északi Egyházkerület nevének megváltoztatása nélkül is lehetne ápolni. Az Északi Egyházkerület elnevezés megtartása mellett felhozható, hogy ez fél évszázada bevezetett és ismert. Az új, háromkerületes rendszerben az Északi Egyházkerület fekvése arányosnak mondható, földrajzilag-történetileg összefüggő területre terjed ki. A kerület Nógrád-Pesttől Borsod-Szabolcsig terjedő, nagyrészt hegyes-völgyes fekvésű vidéken, az Északi-középhegységen húzódik végig. A Szlovákiával való szomszédosság emlékeztethet a felvidéki (észak-magyarországi) magyar-német-szlovák együttélés evangélikus szempontból is fontos, évszázados hagyományára. Ilyen gyakorlati-földrajzi-kulturális alapon lehetővé válhat egyfajta „északi egyházkerületi” identitás vállalása.

A szerző az Evangélikus Országos Levéltár igazgatója

Tartozni valahova

■ SZABÓ LAJOS

„Taníts meg élni a szél és a nap erejével és a többi teremtményt is élni hagyni.”
(Dorothee Sölle)

Bevezető gondolatok

Mielőtt a repülőgép felszáll, mindig izgalommal telve élem át azt, hogy hova is tartozom. A meghatározó kapcsolatok, mint a család, a társak vagy a barátok, némi aggodalom kíséretében ugyan, de azonnal eszembe jutnak. Az is érdekes, hogy a beszállókártya alapján ki kerül mellém a repülőgépen, és milyen beszélgető vagy hallgató kapcsolat alakul ki közöttünk az utazás során. A felszálló repülőgépen nagyon közel kerülnek egymáshoz az utastársak, akik addig egyáltalán nem ismerték egymást.

Legutóbb a Berlinbe induló gépen először csak néhányan ültünk, és technikai okokból még a földön majdnem egy órát vártunk. A feleségemmel utaztunk. Nem kaptunk egymás mellé helyet, de a folyosó két oldalán ülve két irányban is volt kommunikációs esélyünk. Az ablaknál egy, a harmincas éve vége felé járó hölgy olyan feltűnően figyelt, hogy szinte már zavart. Egy idő után, a késés okát taglaló beszélgetés közepette megszólított: „En ismerem magát valahonnan. De vajon honnan?” Sorolgotam válaszul eddigi életállomásaimat, egy ponton közbekkiált: „Ez az! Gyenesdiás! Országos ifjúsági konferenciák. Én is evangélikus vagyok. Emlékszem magára, huszonhárom éve volt, de felejthetetlen.” Majd beszélt a gépbe azok a libanoni utasok – mintegy ötvenhárman –, akikre várnunk kellett. A néhány korábbi utas, valamint a másik kultúra zajos képviselői között egy újabb fajta összetartozás bizalmi, kételkedő vagy sorsszerű helyzete alakult ki.

De eszembe jut egy ma már csaknem kilencvenéves férfi is, akivel nemrégien beszélgettem egy esetleges találkozásról. Minden naptárnézetést megelőzőt egy mondata: szerdán nem lehet, mert már harminc éve összejárunk négyen, és minden aktuális kérdést megbeszélünk a barátaimmal. Később kiderült, az egyik barát édesapám nyolcvanhat éves testvére. A barátság összetartó ereje túléli a változásokat, az ideológiákat és a hétköznapi, sokszor teljesen indokolatlan harcokat a nemzet, a család és a munkahely kapcsolataiban. Az összetartozás megéléséhez elengedhetetlen kellék a külső körülmények biztosítása és a belső elhatározás megőrzése, a jó, kevésbé jó és a kifejezetten zord napok alatt is. Erre is gondolhatott *Ady Endre* az odatartozásért küzdő soraiban: „De jaj, nem tudok így maradni, / Szeretném magam megmutatni, / Hogy látva lássanak, / Hogy látva lássanak. / Ezért minden: önkínzás, ének: / Szeretném, hogyha szeretnének / S lennék valakié, / Lennék valakié.”

Nem a látszat, hanem a belső kötődés

Legtöbbször irigyelni szoktuk azokat az embereket, akik körül állandóan nagy a nyüzsgés. Talán azt is megfogalmazzuk magunkban: az ilyen élet az igazán sikeres. Annyiféle szállal kapcsolódik valaki az emberekhez, hogy szinte követhetetlen. Ő az a típus, akinek minden lehetséges helyen és elképzelhető helyzetben ott kell lennie, mindenütt vannak ismerősei, van szava és súlya a kisebb és nagyobb csoportok köreiben egyaránt.

Az érdeklődés mélységét, a kapcsolat őszinteségét vagy a kötődés stabilitását kívülről lehetetlen megítélni. Nem lehet belelátni a másik ember kötődéseibe, legfeljebb az események, a viselkedés vagy elejtett és egyben sokszor el is rejtett szavak mutatnak meg valamit. Alapvető gondolatunk azonban legtöbbször mégis az, hogy minél több kötődéssel, minél több társasági kapcsolattal rendelkezik valaki, annál stabilabb az életútja, és annál nagyobb az esélye arra, hogy eligazodjon élete útvesztőiben. A külső szemlélő számára úgy tűnik, az ilyen tí-

pusú személyiséghez mindig jönnek az emberek, és ő maga is mindig könnyen talál nyitott ajtót másoknál. Sohasem marad egyedül élete kérdéseiben. A másokhoz való odatartozás számára pozitív életforma.

Mit jelent valójában az odatartozás?

Mindenekelőtt kötődést. Mélyebb értelemben a többiekkel, a másikkal való azonosulást. Olyan összetartozás érzését, amely fontos, amely nélkül nem szívesen megy valaki tovább az élete útjain. De jelent védelmet, védettséget is: nem egyedül és nem önmagamban kell feldolgoznom, felvállalnom a nehéz kérdéseimet, hanem lehetőség nyílik a közös megbeszélésre és a kölcsönös véleményformálásra is. Van hova megérkezni az élet mindennapos rohanása, zajai és feszültsége közepette, és van honnan naponként elindulnom.

Az odatartozás kapcsolatot jelent. A keresztény gondolkodás rendjében ez mindig a felebarát, az én és az Isten hármának alaphelyzetében ragadható meg, és ezen is épül fel. Az odatartozás a másikhoz való viszonyulást jelenti, de a keresztény etika alapgondolata szerint ebben a viszonyban – legyen az családi, gyülekezeti, munkahelyi vagy társadalmi odatartozás – mindig az Istenhez való viszonyunk jelenik meg. Hitünk megélésének valódi, praktikus színterei ezek. Hitünk nem marad pusztán betű, és hallható volta mellett a láthatóság és a megérezhetőség is megjelenik. A legkisebb dolgokban is kifejeződik a lényege: „Ha nincs olyan kicsiny dolog két ember kapcsolatában, aminek ne lenne jelentősége, ha az is fontos, hogy a másikkal nem kellett-e sokáig várnia a villamosra,

kapcsolatban. A kötődésünk, odatartozásunk mindig a másik emberhez való viszonyunkban fejeződik ki. Teológiai értelemben is ez a döntő. „Adjátok meg mindenkinek, amivel tartoztok...” (Róm 13,7) Szándékosan nem folytatom a mondatot a felsorolásokkal, mert ebben a részletben már benne van a kulcsszó: „tartoztok”. A görög szövegben ez a tartozás kötelezettséget jelent. Olyan értéket, amelyet oda kell adni. Bennünk megvan, az életünk része az az érték, amelyre a másikkal szüksége van. De nemcsak a másik embernek, hanem a közösségnek is. Belülről, a lelkiismeret mélyéről kell érezni azt, amivel a részvé válok a kapcsolatnak. Érdekes, ahogy a modern angol fordítás írja: „Pay all of them their dues...”, azaz adjátok meg mindenkinek azt, ami jár neki (a „dues” követelést jelent, járandóságot, azt, ami illik hozzá). Ennek az átadása az értelmes áldozathozatal és értékes áldozat. Az odatartozás alapkérdése az, hogy ami illik a másikhoz, azt valóban odaadjuk-e, és olyan módon, ahogyan illik odaadni. A magyar nyelvben erre utalnak olyan szóösszetételek, mint hazaszeretet, egyházszeretet, családszeretet, barátság és munkaszeretet. Nem az átadó saját érdeke a döntő, hanem az az igény, amely vele szemben megfogalmazódik. De ez az elfogadó felelőssége is.

A konfliktus az összetartozás helyzetében ott jön létre, ahol egy elvárás nem teljesül, vagy ahol az igényt nem veszi valaki figyelembe. A konfliktus kezdeti kapcsolatokban, közösségekben, veleszületett adottságokban vagy választott élethelyzetekben egyaránt jelzik a következő változások: az érdeklődés visszaesése, a részvétel elmaradása, az energia visszatartása, a lelkesedés apadása, az aktivitás csökkenése. Természetes, hogy mindezek változó in-

FOTÓ: NAGY BENCE

és az új cipőjét már megszokta-e, akkor az a kapcsolat is fontos és erős. Azt hiszem, az emberi kapcsolatokban csak az egészen kis dolgok fontosak, hogy el ne felejtjük, melyik a másik ember kedvenc párnája, melyikkel szeret aludni, akkor is, ha az az elnyűttebb, öregebbik párna.” (*Ansel Éva*)

Konfliktusok a kötődésekben

A bibliai alapot Róm 13-ban találhatjuk meg, ahol Pál apostol egy konkrét kérdésen keresztül (a mindenkor hatalom gyakorlóival szembeni magatartás) arra mutat rá, hogy mi az igazi odatartozás egy

tenzitással vannak jelen a kapcsolatainkban. Az is természetes, hogy nem egyformán érintik a család, a munkahely vagy az egyházi közösség kríziseit, konfliktusait, de az alaphelyzet mindig egyik kapcsolódásban ugyanaz. Kettős veszéllyel szembesülünk: az egyik a nem „odaillő” intenzitás, aktivitás, a másik a passzivitás mint az összetartozás legnagyobb ellensége.

Az is veszély a közösségek megélése szempontjából, ha összekeverednek a különböző kapcsolatokban a szerepek és a magatartásformák. A családi összetartozás ellenfele a munkahelyi hazavándorlása, a gyülekezeti közösségben

kísért a magánélet egészségtelen közreadása vagy a politikai akaratervényesítés kényszere, a nemzet és a haza nagyobb körében pedig a szélsőséges vélemény vagy a teljes passzivitás negatív álláspontja. A szélsőség kialakulásának előzménye is a túlzott passzivitás.

Minden közösséghez való odatartozás próbája a konfliktushelyzet, amikor felfokozott indulatok, türelmetlen akaratok és tapintatlan megnyilvánulások ütköznek a beszélgetés, véleménycserre kapcsán. A politika színterén különösen is nagy veszély ez. Napjainkban sokszor kell átelnünk, hogy a normális menetből kiközökentenek a félelmet, aggodást ébresztő hírek, információk és fenyegetések.

Mire van szükségünk az odatartozás helyzetében?

Mindenekelőtt az Isten, az embertárs és önmagunk hármának időszerű átgondolására. Ebből a szempontból sokkal többet kellene foglalkoznunk az életvezetés etikájával. A rendszerváltás óta nemzedékek sora nő fel Magyarországon anélkül, hogy az alap- és középfokú iskolai képzésben az etika európai, keresztény alapjait megismerhetné. Aki nem részesül valamelyik felekezeti hitoktatásban, szinte teljesen kimarad már az alapvető ismeretekből is. Keresztény közösségeinkben is körültekintően kellene eljárunk, hogy az értékek valódi prioritási rendben kerüljenek elének. Hogy ne tudjon a bővli, az értéktelen nemtelen eszközökkel és technikákkal újra és újra az élre torni.

Három területen tartok szükségesnek mielőbbi korrekciót. Az első az *értékelési zavarok* kérdése. Már-már magyar betegségek mondjuk, hogy vagy túl magasra értékeljük önmagunkat és a másikat, vagy pedig túlzottan alacsonyra. Mindent megkeserítő irigység vagy elburjánzó pesszimizmus az eredménye az értékelési zavaroknak. A második a *fékezhetetlen versenye* területe. Bármilyen eszközzel és bármi áron, de biztosítani akarjuk magunknak – akár hiúságból, akár kétségbeesett aktivitással –, hogy az életben minden helyet és minden lehetőséget kihasználjunk. A harmadik az *erkölcsi minimum* konszenzusának hiánya. Léptenyomon észrevehetjük, hogy az ember önmagát emeli tetteinek mértékévé. (Hogy Isten legyen Isten helyett.)

E három szükséges korrekció mellett a legfontosabb mozgás végül mégiscsak az lenne, hogy visszatérjünk arra a megelégedettségre és belső nyugalomra, amely gyógyulást hozhat különböző kapcsolatainkba, odatartozásainkba. Ez fejeződik ki a 16. zsoltár soraiban: „Uram, te vagy osztályrészem és poharam, te tartod kezében sorsomat. Osztályrészem kies helyre esett, örökségem nagyon tetszik nekem. (...) Az Úrra tekintek szüntelen, nem tántorodom meg, mert a jobbon van.” (5–6; 8) Ez az alapállás mozgathatja egészségesen a személyekhez és közösségekhez való odatartozásunk érzését a megelégedettség, az önértékelés és a kötelesség hármában. Ez erősítheti az összetartó szálakat. Az összetartó szálak erősítésére pedig ma sokkal nagyobb szükségünk van a közösségeinkben, mint bármikor máskor.

Egy kortárs meditáció szépen fejezi ezt ki: „A másik a felebarátod, akit szeretned kell teljes szívedből, minden erődből, teljes lelkedből. A másik az, aki előtt ítéletet mondanak majd fölötted. A másik az, aki nagyobbá tesz téged, ő Krisztus szeretetének ajándéka. A másik az Atya küldötte, Krisztus szeretetének felszólítása. A másik az, aki által Isten megnyilatkozik, aki által Isten hív, aki által Isten gazdagít, aki által Isten szeretetünket leméri. (...) Nem vagy kapcsolatban mindenkiel, aki melletted elhalad, hiszen a kapcsolat sokkal több, mint a tesztek találkozási; a valódi kapcsolat nem más, mint két személy, két lélek közötti titokzatos összhang.” (*Michel Quoist*)

A kelenföldi evangélikus templom (képünkön) felszentelésének 77. évfordulóján elhangzott előadás szerkesztett, rövidített változata. A szerző az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora.

Elhunyt Johannes Rau

Nemcsak a németországi protestánsok, hanem a nemzetközi közvélemény is megrendüléssel fogadta a hírt: Johannes Rau egykori német szövetségi elnök, Észak-Rajna-Vesztfália korábbi miniszterelnöke életének 75. évében, január 27-én, péntek hajnalban súlyos betegségben Berlinben elhunyt. Szűkebb családjából felesége, *Christina* és három gyermeke gyászolja.

Eredeti foglalkozása könyvkereskedő-könyvkiadó volt. A református Rau harmincöt éven át tagja volt a Rajnai Protestáns Egyház Zsinatának. Laikus prédikátorként gyakran látogatta a különböző gyülekezeteket. A német protestantizmus rendkívüli személyiséget vesztett el benne, akinek a hangja egyaránt figyelmet keltett az egyházban, a politikában és a társadalomban. A rajnai egyház elnöke, *Nikolaus Schneider* düsseldorfi lelkész jelentette: „Alig akadt az elmúlt évtizedekben valaki rajta kívül, aki a németek és a zsidó nép kibéküléséért, a keresztény-zsidó megbékélésért olyan sokat tett volna, mint ő.” 2000-ben ő volt az első német politikus, aki az izraeli parlament, a knesszet előtt németül beszélt, s németként bocsánatot kért a holokausztért.

Rau humora és vidámsága fejezte ki talán legjobban élő reményességét, amely a világ hit általi megváltoztatásának elkövetését sugározta, s annak a bizonyosságát, hogy Isten új eget és új földet hozhat létre”. Rau életének vezérmondatát a Hitvalló Egyház 1934-ben Barmenben tartott zsinatának pecsétjéről vette: „Mivel engem is megtart az Isten, megtartok én is másokat.”

Rau hosszú éveken át segítette az egykori NDK-ban és más országokban az államszocializmus viszonyai között élő protestáns testvéreit: egyházakat, intézményeket, gyülekezeteket, lelkészeket, püspököket. Szolidáris magatartása és következetes diakóniai lelkülete is ugyanabból a forrásból származott: a Szentírás és a protestantizmus szeretetéből.

A CDU–CSU Protestáns Munkaközösségének szövetségi elnöke, *Thomas Rachel* parlamenti államtitkár kondoleáló mondataiban utalt arra, hogy Rau mindig is a hitelességet és a tényszerűséget szállt síkra a politikában is. Ahhoz a politikusi nemzedékhez tartozott, amelynek a számára még magától értetődő volt a személyes keresztény hit és a politikai cselekvés összekapcsolása.

Január 16-án lépett életének 75. esztendőjébe, erre az alkalomra tisztelgő kötetet jelentettek meg Németországban, ezt azonban már nem tudta átvenni. A könyvben a Német Protestáns Egyházak (EKD) elnöke, *Wolfgang Huber* püspök, illetve a Német Katolikus Püspöki Konferencia elnöke, *Karl Lehmann* bíboros, valamint *Richard von Weizsäcker* korábbi német elnök és több más jeles közéleti személyiség, keresztény politikus méltatta Rau életművét. A méltatás egyik fő igéje az *Apostolok cselekedeteiben* olvasható vers volt: „...nincsen üdvösség senki másban”, (4,12), mint az Úr Jézus Krisztusban.

Johannes Rau többször is járt hazánkban. Meglátogatta hazai református és protestáns egyetemeket, főiskolákat, sokszor és több más jeles közéleti segítséget a magyar protestantizmusnak is. Elkötelezettségét, humorát és józanágát, mély biblikus hitének bölcsességét, derűs mosolyát sokan őrzik emlékezetükben a Kárpát-medencében is.

► Forrás: PAX Press

Merjünk nagyot álmodni!

Megváltozott szemlélet a Lepramisszióban

A leprások világnapján a kelenföldi evangélikus templom adott helyet múlt vasárnap a leprasókat támogató ökumenikus csoport ünnepségének és közgyűlésének. Ez az alkalom a hálaadás és a tervezés alkalma volt; a beszámoló előtt az ének és az ige tette ünnepélyessé az összejövetelt.

Nemeshegyi Zoltán baptista lelkész igehirdetésében Jézus eme kérdését magyarázta: „Ki az én anyám, és kik az én testvéreim?” (Mt 12,48b) A nagy létszámú pomázi református Psalms kórus – Abaffy Katalin vezetésével – az alkalomhoz illő zsolnárokat, korálokat és kórusműveket

nemzetközi helyzetet, a célokat és feladatokat.

Miért kell a segítség? Milyen a leprások helyzete jelenleg? Szükség van-e erre a szolgálatra annak ellenére, hogy a WHO 2005-ben levette a leprát a világ komoly betegségeinek listájáról, és mostantól kezdve nem támogatja a lepra gyógyítását? – A Nemzetközi Lepramisszió más missziói szervezetekkel együtt egészen másképp látja a dolgot. Az új betegek száma változatlan, ezért hivatalos célkitűzésként kimondta: „Célunk a leprabetegség gyógyítása, valamint kiváltó okainak és következmé-

nyei megsejtesítését a fertőzést, már 50 euróért elérhető. A szükséges felszereléseket Ázsiában és Afrikában olcsóbban meg lehet venni. A közgyűlésen megfogalmazták, hogy a szolgálatnak okosabban, jobban kell gazdálkodnia az adományokkal, és értelmes célokat kell kitűznie maga elé.

Természetesen a fászlira, illetve a fáslit kötő asszonyok munkájára továbbra is szükség van: a Magyar Lepramisszió az idén is tizenháromezer tekercset postázott olyan helyekre, ahol örültek neki. De a cél az, hogy minél több központba nagy tételekben érkezzen a kötözőszer,

énekelte. A visszaemlékezés perceiben tetítést láthattunk a magyarországi lepraszolgálat harminckét évéről, illetve Dobos Károlyról, a munka megindítójáról.

Ezután a közgyűlés szokásos tárgyszorozata következett. Beszámoló, tervek mutatják, hogy a szolgálat nem állt le, a hűségese adakozók megmaradtak, sőt új munkatársak, áldozatkész gyülekezetek sorakoztak fel a már országszerte ismert feladatok mögé. Riskóné Fazekas Márta elnök és Rozgonyiné Asztalos Piroska főtitkár részletes beszámolójából megismerhetők a hallgatók a magyarországi és a

nyeiinek a felszámolása. Mert mi a lepra kialakulásának és terjedésének oka? A szegénység, a higiénia hiánya, az alutápláltság és az éhezés, az iskolázatlanság. Mindezt nem csak gyógyszerekkel lehet megszüntetni, sőt ha biztosítjuk az élet legszükségesebb alapfeltételeit: a vizet, az élelmet, a munkát, a tanítást, már meg is szüntettük a fertőzés legfontosabb gócait.”

Az elmúlt hős korszak módszerei megváltoztak. Az egykor lepedő nélküli burmai kórház ma modern felszerelésekkel várja a betegeket. A gyógyszer,

a babarékl. Ha kis csomagokban adunk fel egy-két fáslit, akkor a költség darabonként átlagosan 260, ha viszont ládában, nagy tételben küldjük, akkor csak 40 forint. Azt, amit ott helyben is meg lehet venni, nem szabad Magyarországról postán küldeni.

Ezekkel a gondolatokkal, majd hálaadó imádsággal zárult a közgyűlés. Adja Isten, hogy az a szolgálat, melyet Dobos Károly harminckét éve elkezdett, eredményes, hasznos és áldott legyen továbbra is!

■ BENCZE IMRÉNÉ

HETI ÚTRAVALÓ

Fölötted ott ragyog az Úr, dicsősége meglátszik rajtad. (Ézs 60,2)

Vízkereszt ünnepe után az utolsó héten az Útmutató reggeli igéi azokról és azokhoz szólnak, akik meglátták, ma is megláthatják és meg fogják látni a megdicsőült Krisztust. „Az Úr dicsősége megjelenik, és látni fogják mindenek” (Ézs 40,5; LK) – az Úr maga mondja ezt. A három kiválasztott tanítvány a törvény és a próféták „képviselőivel” együtt látta megdicsőült Urát, s hallhatta: „Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm, reá hallgassatok!” Akkor Jézus színváltozása mulandó látomás volt, de feltámadása óta hitünkkel mi is megragadhatjuk, láthatjuk és hallhatjuk „csak Jézust egyedül” (Mt 17,5,8)!. „Aki tehát Krisztust hallja és látja, az legyen bizonyos, hogy Istent hallja és látja.” (Luther) Isten teremtette a világosságot az első napon. Teremtésnapján szívében is csak ő tud világosságot gyújtani, „hogy felragyogjon előttünk Isten dicsőségének ismerete Krisztus arcán” (2Kor 4,6), s cserépedény életünkön át mások számára is felragyoghasson az Úr! Az Ószövetségben csak Mózes láthatta az Urísten dicsőségét, de a mi számunkra a Lélek által válik Krisztus jelenlétévé, s benne szemlélhetjük „az Úr dicsőségét mindnyájan, ugyanarra a képre formálódunk át” (2Kor 3,18). Az „Isten-képi” ember – ha hisz az Isten Fiában – igazán nagy dolgokat láthat: „Bizony, bizony, mondom nektek: meglátjátok a megnyílt eget és az Isten angyalait, amint felszállnak, és leszállnak az Emberfiára.” (Jn 1,51) Jézus a „létra”, az út a földről a mennybe, s öböne van Isten köztünk! Jézus felülről, a mennyből jött. Isten küldte, és a kezébe adott mindent. Hogyan is láthatjuk az ő dicsőségét örökké? „Aki hisz a Fiában, annak örök élete van, aki pedig nem engedelmeskedik a Fiúnak, nem lát majd életet...” (Jn 3,36) János látta a megdicsőült Krisztust, s bizonyosságot tett mindarról, amit látott: „Íme, eljön a felhőkön, és meglátja minden szem...” János az Isten nevét mindhárom idődimenzióban leírja; az örök „Vagyok”, a Mindenhátó, az Örökkévaló megerősíti Jézus eljövételét: „...ővé a dicsőség és a hatalom örökkön-örökké. Ámen.” (Jel 1,7,6) Jézus – Isten. „Én vagyok a világ világossága: aki engem követ, nem jár sötétségben, hanem ővé lesz az élet világossága.” (Jn 8,12) A most záruló vízkeresztünnepkörben arról szölkazt Isten igéi, hogy Krisztus dicsősége megjelenik a világban – ma is. Felismerhetjük; „ha engem ismeretek, Atyámat is ismeretek” (Jn 8,19), s így lehet miénk az örök élet világossága! A Szentháromság Isten Atyaként őriz, Fiában könyörül mirajtunk, Szentlelke által él szívünkben, s így adja az ő békességét. Nem csak Izrael fiainak szól az ároni áldás, amelynek közepén az Úr háromszor szent neve áll! Bárcsak minden istentiszteletben ebben a szívvel-lelket melengető harmincéves, „új” fordításban hallhatnánk (4Móz 6,24–26)!

„Áldjon meg téged az Úr, és őrizzen meg téged!
Ragyogtassa rád orcáját az Úr, és könyörüljön rajtad!
Fordítsa feléd orcáját az Úr, és adjon neked békességet!”

■ GARAI ANDRÁS

6. ORSZÁGOS EVANGÉLIKUS IFJÚSÁGI TALÁLKOZÓ

2006. JÚLIUS 19+23. SZOLNOK

Mit tudunk Jézus gyermekkoráról?

EVÉLET LELKI SEGÉLY

Szőkéné Bakay Beatrix

► „Kedves tiszteletes asszony! Örömmel olvasom cikkeit a *Lelki segély* rovatban! Azért keresem fel levelemmel, mert régóta foglalkoztat egy kérdés: mit tudunk Jézus gyermekkoráról? Az evangéliumok meglehetősen szűkszavúak ebben a témában. Esetleg rendelkezésre állnak más források is, amelyekből több információt nyerhetnék az Úr ifjú éveiről? Gondolom, hogy más olvasók is kíváncsiak várják válaszáat – velem együtt...”

Kedves József! Mindenekelőtt köszönöm türelmét! Ahogy levélben ígértem, a rovatban válaszolok kérdésére, de elősőbbiséget élveznek azok a kedves levélírók, akik sürgős válaszadást igénylő problémával keresnek meg.

Nagyon izgalmas kérdést vetett fel! Egyetértek Önnel abban, hogy az Úr Jézus gyermekkoráról valóban szűkszavúan beszél az Újszövetség, bár – véleményem szerint – e témában is mindent elmond nekünk az ige arról, ami igazán fontos. Fontos, hogy tudjunk arról, hogy Jézus születését Isten ígérete előzte meg, hiszen fogantatása, születésének körülményei és kisgyermekkorának eseményei is mind a próféciák szerint történtek. Tudnunk kell, hogy Jézus édesanyja, a zsidó Mária szűzen fogantatott a Szentlélek által. Fontos, hogy Mária nem érintette jegyese, így Jézus szűztől is született. Az ige tudtunkra adja, hogy ez a csodálatos esemény Augustus császár idején történt Betlehemben az első ősszeírásakor.

Az írás alapján nem lehet kétséges számunkra, hogy valóban a várva várt Messiás, a világ reménysége született meg ekkor Dávid városában. Az angyali hírnökök szava, a pusztaságban tanyázó pásztorok biznyságtételei, a napkeleti bölcsek ajándékai, Heródes betlehemi

vérfürdője vagy Simeon és Anna hálaíma mind erről tanúskodnak (lásd Lk 1–2 és Mt 1–2).

Természetesen jól ismerjük a tizenkét éves Jézusról szóló igeszakaszt is. Ez is döntő jelentőségű információt tartalmaz Jézus gyermekének idejéről: „Jézus pedig gyarapodott bölcsességben, testben, Isten és emberek előtt való kedvességben.” (Lk 2,52) Igen, ez a drága Isten-ember mindig és mindenben mennyei Atyjára figyelve, de édesanyja és nevelőapja szárnnyai alatt növekedett alázattal. Bűnt nem követett el. Rendkívüli értelme, a templom iránti szeretete, az emberek felé sugárzó kedvessége nyilvánvalóvá vált mindazok számára, akik találkoztak vele. Azt is tudjuk róla, hogy kitanulta az ácsmesterséget, de minden valószínűség szerint ezenkívül semmi rendkívüli nem történt vele.

De van-e jelentősége annak, hogy miként teltek az Úr Jézus mindennapjai, mielőtt eljött volna az ő ideje? Nem lehetséges, hogy Isten szántsándékkal nem kíván bennünket beavatni? Persze az emberi kíváncsiság nehezen törődik bele abba, hogy ne fűrkéssze ki az Úr titkait.

Az 1–4. században sok álkeresztény írás keletkezett, amelyek nem kerültek bele az újszövetségi kánonba. Első csoportjukat az „apokrif”, azaz „külön tartott” vagy „rejtett” értelmű iratok alkotják. Ezeket – egyebek mellett – azért nem válogatták be a kanonikus iratok közé, mert kitalált történetekkel igyekeztek kiegészíteni az evangéliumok Jé-

zus gyermekkorára vonatkozó vélt hiányosságait. Ilyen apokrif irat például Tamás gyermekévangéliuma és Nikodémus evangéliuma. Az előbbi elbeszél egy történetet az ifjú Jézusról, akit megvádolnak azzal, hogy a tetőn vele együtt játszódozó gyerekek egyikét lelökte, és a fiú bele is halt sérüléseibe. Jézus pedig ahelyett, hogy feltámasztotta volna a halott fiút, ráparancsolt, hogy beszéljen, és mondja el mindenkinek az igazságot. Nem ilyen morbid, de az evangéliumok Jézusának cselekedeteitől meglehetősen idegen az a másik, Tamás-féle legendában őrzött csodatétel, amely szerint az ötéves Jézus sárból tizenkét verebet formált, majd tapsával életre keltette őket.

A Nobel-díjas Selma Lagerlöföt is megihlették a rejtett evangéliumokban leírtak; *Krisztus-legendák* című elbeszélésében fel is használja a mesészerű történetet. Persze nyilvánvaló, hogy Jézusnak nem okozna nehézséget egy halott fiú beszédre bírása vagy a sárból készült galambok életre keltése. De az evangéliumok egészének üzenetével mégsem cseng egybe ez a történet. Urunk soha, egyetlenegyszer sem tett csodatételt öncélúan. Csakis akkor, ha teljhatalmát messiási jelként kellett megmutatnia, vagy amikor embermentő munkája során irgalomra gyúlt a szenvedők iránt.

Meg kell elégednünk azzal, amit az evangéliumok elénk tárnak. Jézus azt akarta, hogy rejtve lássák; hogy a Szentlélek Urísten nyissa meg a lényegre szemünket. Üdvösségünket tekintve pedig Urunk harmincéves korától végzett megváltói műve a lényeg.

Boldog látást kívánva:

■ SZŐKÉNÉ BAKAY BEATRIX

Leveleiket „Lelki segély” jelleggel várjuk szerkesztőségünk címére. Kérjük, jelezzék, hozzájárulnak-e ahhoz, hogy a levélükre adott válasz lapunkban is megjelenjen.

Ha fociünnep, akkor Szélrózsa is

Ha annak idején, úgy tíz évvel ezelőtt odafigyeltünk volna, talán vártunk volna az első ifjúsági találkozóra egy évet, hogy ne essen minduntalan egy nyárra valamelyik nagy fociviadallal. De így legalább tudhatjuk, hogy ha a kontinens vagy a világ legjobb focistái összegyűlnek, akkor hamarosan mi, evangélikus ifjak is együtt lehetünk néhány különleges, testet-lelket megmentő napra.

Ezen a nyáron Szolnokra várunk benneteket július 19-től 23-ig. Noha a helyszín megválasztásában mindig a jó megközelíthetőség és a rendezvényre alkalmas terep a két döntő szempont, az idén külön öröm számunkra, hogy a házigazda gyülekezet maga is fiatalos lendületű, megújuló közösség. Szeretnénk, ha a két ügy – a találkozó rövid és a gyülekezetépítés hosszú távú programja – segítené, erősítené egymást.

Az idej mottó Isten legszemélyesebb mondatainak egyike: *Tenyeredbe véstelek*. E megragadó megszólításra fűződnék majd fel a közös napok előadásai, áhítatai, beszélgetései. Ennek a személyességnek a jegyében szeretnénk együtt lenni a koncerteken, színelőadásokon és a sportpályákon; e biztosságot sugalló hangra hagyatkozva reméljük, hogy lesz bátorságunk megmutatni magunkat, és lesz kellő empátiánk ahhoz, hogy a sokféle kreatív foglalkozás alkalmával megértsük és értékeljük a másikat.

SZÓSZÓRÓ

Ifjúságirovat-gazda: Balog Eszter

Az idén változik a napok szerkezete, a programváz, noha valamennyi fontos elem, programtípus megmarad. Hangsúlyosabbak lesznek az interaktív közösségi alkalmak, és az eddiginél nagyobb odafigyeléssel szeretnénk az egyes programokhoz illő, „műfajbarát” időpontot és helyszínt rendelni.

Feltett szándékunk, hogy már az előkészületekbe is mind többeket bevonjunk. Keresünk, szólítunk benneteket időről időre ezeken az oldalakon, plakátok, emlékeztetők révén, de szeretnénk ötleteitekkel, kérdéseitekkel. Nagyjából a sorok megjelenésével egy időben élni kezd majd a találkozó honlapja a www.szelozsatalalkozo.hu címen, ahol ez a remélt interaktivitás megvalósulhat.

Vésd tehát e címet a tenyeredbe és az időpontot a naptáradba – készüljünk együtt az új találkozóra!

■ IFJ. CSERHÁTI SÁNDOR, az egyik szervező

HIRDETÉS

A Győri Evangélikus Egyházközség (9025 Győr, Petőfi tér 2.) gazdasági vezetői munkakörbe keres evangélikus, felsőfokú végzettséggel és minimum két év, szakmában eltöltött gyakorlattal rendelkező munkatársat.

A pályázatok beérkezési határideje 2006. február 15.

Kérjük, hogy a szakmai önéletrajz, a legmagasabb iskolai végzettségről szóló okirat és a konfirmációt igazoló irat másolatát a fenti címre küldjék el.

Kérjük, jelöljék meg a pályázatukon a fizetésre vonatkozó igényüket.

Bobára gurult ajándék

FOTO: MENYES GYULA

A győri Evangélikus Diakonissza Anyaház nővérközössége a tulajdonában lévő Suzuki Wagon R gépkocsit felajánlotta a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület azon gyülekezetének, ahol a legnagyobb szükség van a járműre. Ittzés János püspök javaslata alapján az autó a bobai gyülekezetbe került. Rostáné Piri Magda bobai lelkész-nő január 26-án vette át az adományt Varga Júlia megbízott diakonissza főnök asszonytól és Welter Rezsőtől, a szeretetház igazgatójától.

HIRDETÉS

Az MTA-EHE Szociálpolitikai és Ökumenikus Kutatócsoportja szeretettel hív mindenkit a *Meghívás egy közös útra – Az Ausztriai Egyházak Ökumenikus Tanácsának szociális nyilatkozata* elnevezésű konferenciára, melyet február 10-én 14 órától tartanak az Evangélikus Hittudományi Egyetemen (1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3.).

A konferencia programja és előadói:

14.00–15.15: Köszöntés – dr. Reuss András kutatócsoport-vezető; mag. Herwig Sturm evangélikus püspök, az Ausztriai Ökumenikus Tanács elnöke; prof. Christine Gleixner főnök asszony FvB, az Ausztriai Ökumenikus Tanács volt elnöke; Mihail metropolita, görög ortodox egyház; mag. Michael Chalupka, az osztrák diakónia igazgatója

15.15–15.45: Kávészünet

15.45–16.40: Dr. Szalai Júlia szociológus; dr. Ferge Zsuzsa szociológus

16.40–18.00: Dr. Kránitz Mihály katolikus teológus; dr. Fazakas Sándor református teológus; dr. Reuss András evangélikus teológus

HIRDETÉS

Pályázat igazgatói állásra

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Presbitériuma megbízásából az Oktatási Osztály meghirdeti a Luther Márton Kollégium (4400 Nyíregyháza, Iskola út 2.) igazgatói állását.

Képesítési és egyéb feltételek a Magyarországi Evangélikus Egyház közoktatási intézményeiről szóló törvényének megfelelően.

- Egyetemi szintű pedagógus-oklevél, legalább 5 éves pedagógusi vagy egyetemi oktatói gyakorlat
- vagy evangélikus lelkési végzettséget igazoló oklevél és legalább 5 éves, közoktatási intézményben szerzett oktatói, hitoktatói gyakorlat;
- keresztény elkötelezettség;
- evangélikus vallás;
- konfirmáció, lelkési ajánlás;
- vezetői képességek megléte.

Juttatások, illetmény, pótlék, egyéb: az állás elfoglalásának ideje 2006. augusztus 1. A megbízás 6 évi időtartamra szól. A pályázat benyújtásának határideje az OM-közlönyben való megjelenéstől számított 30 nap. A pályázat elbírálásának határideje 2006. május 31. Juttatások a közalkalmazotti törvénynek megfelelően.

A pályázatnak tartalmaznia kell a pályázó jelenlegi munkahelyét, beosztását, önéletrajzát, részletes szakmai életrajzát, az intézmény vezetésére vonatkozó szakmai programját, szakmai helyzetelemzésre épülő fejlesztési elképzelését.

A pályázathoz mellékelni kell a legmagasabb iskolai végzettségét igazoló okirat(ok) hiteles másolatát, érvényes erkölcsi bizonyítványt, lelkési ajánlást a pályázó gyülekezeti lelkészétől, lelkész esetében pedig az illetékes püspöktől.

Felvilágosítás a részletes pályázati feltételekről: Magyarországi Evangélikus Egyház Oktatási Osztály, Mihályi Zoltánné osztályvezető, tel.: 1/429-2035. Postacím: Magyarországi Evangélikus Egyház, Országos Egyházi Iroda – 1085 Budapest, Üllői út 24. A borítékra írják rá: „Igazgatói pályázat” az intézmény megjelölésével.

Bajor diakóniai delegáció hazánkban

A mintegy másfél évtizede kezdődött bajor–magyar diakóniai együttműködés – a testvéregház szeretetszolgálatának átszervezése után – új állomáshoz érkezett. A közös szolgálat lehetőségeinek előkészítése végett hazánkba látogató háromtagú bajor delegáció január 27-től február 2-ig körutazást tett. Számos intézményt felkerestek, tárgyalást folytattak szakemberekkel és egyházunk vezetőivel is. Képünkön az Északi Evangélikus Egyházkerület Püspöki Hivatalában zajló megbeszélésen – a vendéglátókkal szemben – balról jobbra Fritz Blantz, Birgit Löwe és Christoph Hechtel látható.

FOTO: BODTA DÉNES

Szeretettel és nyitottsággal szolgálni

Telefoninterjú Szemerei János lelkésszel

► Nagy megtiszteltetésben részesült a közelmúltban egy – a helyes méretéhez képest – kicsiny evangélikus gyülekezet lelkésze. Szemerei János január 23-án, a város emléknapi ünnepélyes keretek között átvette a Kaposvár Város Szolgálatáért kitüntetését. A méltatás szerint a gyülekezetnek és lelképásztorának a más felekezetek, valamint a kulturális élet iránti nyitottsága az, ami mások számára is példát jelent.

– Lapunk olvasói nevében is gratulálók a díjhoz! Minek tulajdonítja az elismerést?

– Köszönöm. Meglepetéssel és örömmel vettem át a kitüntetést, amely nemcsak az én személyemnek szól, hanem egyben az evangélikus egyházközösség munkájának az elismerése is. Egy olyan gyülekezet, amely természetesen hallat magáról a helyi médiában, és részt vesz például adventi, karácsonyi rendezvényeken is, tehát jelen van a város közéletében. Elterjedhetett a kazuális szolgálatok híre is, az, hogy személyes hangon próbáljuk megszólítani az embereket.

Ugyanakkor tény, hogy a város képviselő-testületében nincs evangélikus tag. Azt is fontos megemlíteni, hogy gyülekezetünk tagjainak száma a hetvenezer fős város lakosságának mindössze egy százalékát (!) teszi ki.

– Ez a tény szinte „megköveteli” a más egyházakkal való összefogást.

– Szándékaimat semmi esetre sem a „kötelesség teljesítése” dominálja. Fontos képviselni, hogy Krisztusban egyek vagyunk, ezért én alapvetően az ökumené pártján állok, de az „elvtelen ökumenével” nem tudok egyetérteni.

– Mit ért „elvtelen ökumenével”?

– Ha egy vallási közösség feladja önmagát, felekezeti sajátosságait. Szerencsére itt Kaposváron erről nincs szó. Egy más értékeit megbecsülve és tiszteletben tartva tudunk közösen dolgozni, együtt szolgálni. Az ökumenikus imahét mellett megtartjuk az Aliansz-imahetet is. Kaposváron több évtizedes hagyománya van annak, hogy protestáns lelkészek és katolikus papok havonta összejöjünk beszélgetni, Bibliát olvasni és imádkozni. Öt éve ezt a kört kibővítettük, hogy a gyülekezetek tagjai is bekapcsolódhassanak. Így elmondható, hogy nálunk egész évben jellemző a felekezetek közti együttműködés és összefogás.

– Amikor a kitüntetést átvette, a méltatásban az ökumenikus nyitottság mellett az Ön, illetve a gyülekezet kultúra iránti nyitottsága is szóba került. Ha jól tudom, a templom egy ideje helyet ad zenei rendezvényeknek is, ám ez nem volt mindig így...

– Valóban, egy ideje egyre több zenei és kulturális alkalmat szervezünk, illetve fogadunk be. Ennek egyik oka, hogy a külső feltételek az utóbbi időben sokat javultak. Templomunk kívül-belül megújult, a környezet is megszépült. A régi, rossz harmonikumunkat is sikerült egy modern digitális orgonára cserélnünk. A másik ok: tudatosan is törekedtünk arra,

hogy megváltozzon a helyzet. Korábban ugyanis a kaposváriak többsége azt sem tudta, hol van a város gyönyörű evangélikus temploma. Ezután a többi már jött magától. A jól sikerült alkalmak előkészítették a következő programot. Az új hangszer, a jó akusztika híre elkezdett

terjedni a város zenészei között, akik örömmel jöttek hozzánk koncertezni.

– A Kaposvár Város Szolgálatáért kitüntetés újabb ökumenikus tervek és zenei programok megvalósítására ösztönzi?

– Megvallom őszintén, a díj inkább leblokkolt, mint szárnyakat adott. Abban az értelemben legalábbis, hogy számos nem várt protokolláris kötelezettséget hozott magával. Önmagában nem az elismerés miatt szeretnék többet vagy jobban dolgozni; az ad okot öröme, hogy ami számomra fontos és értékes, azt városunk vezetői is annak tartják.

■ GAZSU

ISTENTISZTELETI REND | 2006. február 5.

Vízkereszt ünnepe után utolsó vasárnap. Liturgikus szín: fehér. Lekció: Mt 17,1–9; 2Pt 1,16–21. Alapige: 2Móz 3,1–14. Énekek: 280., 338.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Bence Imre; II., Hűvösvölgyi út 193., Felső de. 10. (úrv.) Veperdi Zoltán; II., Modori u. 6. de. 3/4 II. (úrv.) Sztójánovics András; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv., családi) Fodor Viktor; Csillaghegy-Békkásmegyér, III., Mező u. 12. de. 10. (úrv.) Vári Krisztina; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10. (úrv.) Bálintné Varsányi Vilma; Újpest, IV., Lebstűck M. u. 36–38. de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; Káposztásmegyér, IV., Tóth Aladár út 2–4. de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; V., Deák tér 4. de. 9. (úrv., családi) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Smidélusz Gábor; du. 6. Gerőfi Gyuláné; VII., Városligeti fasor 17. de. fél 10. (családi) Muntag Andorné; du. 11. (úrv.) Szirmai Zoltán; VIII., Üllői út 24. de. fél 11. Kertész Géza; VIII., Rákóczi út 57/a de. 10. (szlovák) Szpisák Attila; VIII., Karácsony S. u. 31–33. de. 9. Kertész Géza; VIII., Vajda P. u. 33. de. 9. (úrv.) Smidélusz András; IX., Gát utcai római katolikus templom de. 11. (úrv.) ifj. Hafensch Károly; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. fél 11. (úrv.) Smidélusz András; Kerepesi út 69. de. 8. (úrv.) Tamásy Tamás; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. (úrv.) Blázy Árpádné; de. fél 10. (úrv., családi) Joób Máté; de. 11. (úrv.) Blázy Árpádné; du. 6. (Tamás-mise, úrv.) Cselovszky Ferenc; XI., Németvölgyi út 138. de. 9. Blázy Árpád; Magyar tudósok krt. 3. (Egyetemi Lelkészség) du. 6. (úrv.) Barthel-Rúzsza Zsolt; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) Bence Imre; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv., családi) Bácskai Károly; de. fél 12. (úrv.) Zsugyel Kornél; XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. (úrv.) Kendeh György; XIII., Frangepán u. 41. de. fél 9. Kendeh György; Zugló, XIV., Lőcsei út 32. de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; XIV., Gyarmat u. 14. de. fél 10. Tamásy Tamás; Pestújhely, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Kendeh K. Péter; Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom) de. 10. (úrv.) Bátorovszky Gábor; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11. de. 10. (úrv.) Johann Gyula; Cinkota, XVI., Bathyány I. u. de. fél 11. (úrv.) Blaticzky János; Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24. de. 9. (úrv.) Blaticzky János; Rákoshegy, XVII., Tessedik tér de. 9. (úrv.) Kósa László; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. de. fél 11. (úrv.) Kósa László; Rákoscaba, XVII., Péceli út 146. de. 9. (úrv.) Eszlényi Ákos; Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11. (úrv.) Eszlényi Ákos; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. (úrv.) Hulej Enikő; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom) de. 8. (úrv.) Hulej Enikő; Kispest, XIX., Templom tér 1. de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; XIX., Hungária út 37. de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; Budafok, XXII., Játék u. 16. de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; Budakeszi (református templom) de. fél 9. Zsugyel Kornél.

■ Összeállította: BODA ZSUZSA

Díszkivilágítást érdemelne a szegedi evangélikus templom

A közelmúltban arról számolt be a lap (a *Délmagyarország* című megyei napilap – a szerk.), hogy a szeged-móravárosi katolikus templom is díszkivilágítást kapott. Szeged polgárait és a városunkba látogatókat egyaránt örömmel tölti el, hogy mind több középület és templom építészeti szépségeit emeli ki a pompás esti kivilágítás. A belvárosi és azon kívüli (Dorozsma, Tápé) katolikus templomok, a Honvéd téri és a Kálvin téri református templomok mellett immár az új zsinagóga is ünnepi fényárban úszik.

Városunk egyetlen történelmi egyháza, amelynek temploma még nem kapott díszkivilágítást: az evangélikus templom. Az 1847-ben alapított egyházközösség minden ingatlanja és ingósága elpusztult az 1879-es nagy árvíz során. A gyülekezet tagjai évekig nem voltak képesek még egyházfenntartói járulékot sem fizetni. „Szeberényi Gusztáv superintendens irgalmat keltő felhívására megnyitlak a magyarhoni, sőt külsőzsi testvéregházak szájalmat érző szíve... A könyörömadományokban előfordult a király (megjegyzés: aki Habsburg-uralkodóként római katolikus volt!) 300 forintja,

Németország, Hollandia, Norvégia és Amerika is küldött 8798 forintot.”

Még Kossuth Lajos – aki szintén evangélikus volt – és fia, Ferenc is latba vetette nemzetközi kapcsolatait, hogy e kis gyülekezet mielőbb templomot emelhesen. 1882. május 21-én szentelték fel a

„Schulek Frigyes műépítész által tervezett széphatású román-stílusú templomot és paplakot 18 ezer 031 forint építési költséggel”. Az ünnepségen részt vett többek között Görgy Artúr tábornok, Pálffy polgármester és a helyi felekezetek képviselői, Lőw Immanuel rabbi is.

Talán kevesen tudják, hogy az evangélikus gyülekezet presbiter volt az a Reök Iván vízügyi mérnök is (Munkácsy Mihály unokaöccse), akinek szecessziós lakóháza a Reök-palota, Magyar Ede csodálatra méltó tervezése. S az evangélikus templom oltárképét az a Kacziány Ödön (1852–1933) festette, aki Barabás Miklóstól, majd Münchenben és Párizsban tanult. Ő festette a szegedi pályaudvar pannóját is, amelyek részben elpusztultak, de megmaradt és restaurált részeik a megújuló pályaudvar díszei lesznek ismét.

Talán e kis történelmi visszatekintést olvassák majd olyanok is, akik tehetnek annak érdekében, hogy az evangélikus templom, amelynek felépítéséért olyan sokat tett Kossuth Lajos is egykor, végre díszkivilágítást kapjon.

■ DR. SZERDAHELYI PÉTER (Forrás: Délmagyarország)

Mozilla Firefox

Útitárs a világhálós barangoláshoz

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Babics Csaba és Bogdányi Gábor

pon a számunkra ismeretlen szót kijelölve, majd a kijelölésre jobb gombbal rákattintva egy új ablakban megjelenik a szó magyar jelentése. Ugyancsak hasznos kiegészítő a <http://bene.sites-led.com/adblock.htm> oldalon található

zött „fülek” segítségével válogathatunk. Míg olvasunk egy oldalt, a többi érdekes megnyitni a háttérben – így mire befejezzük az olvasást, a többi már rendelkezésre áll. A böngészést gyorsabbnak és kényelmesebbnek fogjuk érezni akkor is, ha lassabb interneteléréssel rendelkezünk.

Felugró ablakok tiltása: a felugró ablakkal történő hirdetés a világháló és a felhasználók egyik legnagyobb nyúga. A Firefox megvédi a nem kívánt ablakoktól, de egyúttal lehetővé teszi azt is, hogy bizonyos oldalak esetében működjön ez a funkció.

Integrált kereső a címsor mellett: ide tetszőleges kifejezést beírva a beépített Google keresőablak kényelmes hozzáférést kínál a ma legnépszerűbb keresőhöz és rajta keresztül a teljes internethez.

Könnyen módosítható szövegméret: ha valamiért a megjeleníteni kívánt honlap nagyon apró, nehezen olvasható betűkkel jelenik meg, a CTRL és a numerikus +/- segítségével gombnyomásra tudjuk nagyítani, illetve kicsinyíteni a szöveg méretét.

Gyors keresés a szövegben: a / jel lenyomása után a program elkezd megkeresni a begépelte karaktert az éppen megjelenített honlap szövegében, és a találatot kijelöléssel mutatja. A következő egyezés megtalálásához csak az F3 gombot kell lenyomni. A keresés bármikor befejezhető az Esc gomb lenyomásával.

Jelszavak és űrlapok megjegyzése: ha egy oldalon (például webmail.lutheran.hu) névvel és jelszóval kell azonosítani magunkat, a program felajánlja a megadott név és jelszó megjegyzésének lehetőségét. A tárolt jelszavak később megtekinthetők, törölhetők, de akár egy mester jelszóval védhetők is a kíváncsi szemek elől.

Telepíthető bővítmények: a böngésző tudása telepíthető bővítményekkel tovább növelhető. Ilyen bővítmény lehet a <http://dict.sztaki.hu> oldalon elérhető szótármodul. Segítségével egy honla-

Adblock Plus. Telepítése után megadható, hogy mely internetes tartományról jövő képeket, flash animációkat nem akarunk megjeleníteni, így sok-sok reklám letöltésétől, megjelenésétől kímélhetjük meg magunkat és sávszélességünket.

Több profil kezelése: ha gépünkön a böngészőt többen is használni szeretnék, de idegesít bennünket, hogy a másik felhasználó mindig átállítja a beállításokat, módosítja a könyvjelzőket, vagy nem akarjuk, hogy tudja a jelszavainkat, akkor egyszerűen hozzunk létre különböző profilokat a különböző felhasználóknak. Ezután a program indításakor a megfelelő felhasználót kiválasztva a hozzá tartozó beállításokkal indul a böngésző. (A profilokat a Start menü Futtatás gombjára kattintva, a "c:\Program Files\Mozilla Firefox\firefox.exe" -profilemanager parancsot begépelve tudjuk szerkeszteni.)

És ez még csak egy rövid összefoglaló, amelyből kimaradt rengeteg hasznos és kényelmes funkció. Mindenképpen érdemes kipróbálni a Firefoxot, mivel számos olyan többletszolgáltatást nyújt, amely hatékonyabbá, kényelmesebbé, biztonságosabbá teheti a mindennapos böngészést.

■ MESTERHÁZY ATTILA
– BOGDÁNYI GÁBOR

Az egyháznak chatszobákban is jelen kell lennie

Az egyháznak fel kell adnia „defenzív magatartását”, és határozottabban kell fellépnie – véli Barry Hickey érsek. Az egyháznak sokkal inkább tudatában kell lennie annak, hogy a média korában él, és a televíziót, az újságokat, az internetet, de még a chatszobákat is meg kell tanulnia használni – hangsúlyozta az ausztrál egyházvezető.

Az Ausztrál Katolikus Püspöki Konferencia februárban ad ki pásztorlevelet a témában, Go Tell Everyone (Mondd el mindenkinek) címmel. Az irat többek között gyermekeknek ad támpontokat a „helyes médiafogyasztásról”, azaz a tévézésről, a DVD- és az internethasználatról.

► kath.net/MK

Tudja-e,

hogy A nagy könyv játék döntőjébe került mindhárom alkotás – az Egri csillagok, A Pál utcai fiúk és az Abigél – szerzője, Gárdonyi Géza, Molnár Ferenc és Szabó Magda református gimnáziumban érettségizett?

► **Rovatunkban sorra vesszük a legfontosabb szoftvereket, melyeket a lelkészek, egyházi dolgozók, de bárki más számítógépes munkájához is ajánlunk. Két hete az OpenOffice.org irodai szoftvercsomaggal kezdtük, ezúttal pedig a Mozilla Firefox internetes böngésző remek lehetőségeit szeretnénk bemutatni az internet vándorainak.**

A világháló leggyakrabban használt, széles körben elterjedt szolgáltatása a honlapok böngészése. Talán nem is gondolunk rá, de a szöveges-képes (akár hangos) honlapok megjelenítését speciális szoftverek végzik – ezeket nevezzük böngészőknek. Először minden bizonyosan az Internet Explorer nevű böngészővel találkozunk, mert a számítógépek túlnyomó részén a Windows operációs rendszer részeként automatikusan telepítve van. Sajnos azonban az Internet Explorerben minduntalan komoly biztonsági hibák merülnek fel, s ezekkel a támadók (az internetes „rosszfiúk”) bizony vissza is élnek. Ezért nem ajánljuk az Internet Explorer használatát: helyette a biztonságosabb, kényelmesebb, sok tekintetben többet nyújtó Mozilla Firefox programot javasoljuk az evangélikus felhasználóknak.

Hasonlóan a korábban ismertett irodai programcsomaghoz és a jövőben bemutatandó szoftverekhez, a Mozilla Firefox is nyílt forráskódú, bárki által ingyenesen használható szoftver, melyet nemcsak Windowson, hanem Linux vagy Macintosh operációs rendszeren is elérhetünk. A windowsos változat letölthető a <http://letoltes.lutheran.hu> oldalról. A pályázaton nyerhető gyűlekezeti számítógépekre is ezt a programot telepítjük és ajánljuk lelkészeinknek, illetve munkatársaiknak.

A bevezető után pedig lássuk, mit is tud a program! Ha reklámszöveget írunk, ezt mondhatnánk: „A Firefox több mint böngésző!” Segítségével az interneten megtalálható honlapokat tudjuk olvasgatni. De ennél többet is kínál: kiegészítői segítségével egyből szótározhatjuk is a számunkra ismeretlen szavakat, letölthetjük az oldalakat sokszor teljesen ellepő reklámanimációkat, friss hírekről értesülhetünk már a könyvjelzőkben...

Ejtsünk néhány szót a legfontosabb tulajdonságokról! **Füles böngészés:** egy ablakon belül, külön lapokon egyszerre több oldalt is megnyithatunk, s ezek kö-

„Letöltött szentek”

Az orosz Urál régió ortodox keresztényei püspökük áldásával ezentúl az internetről is letölthetnek ikonokat. A jakatyerinburgi püspökség véleménye szerint ez megengedhető abban az esetben, ha a hívők az ábrázolásokat kinyomtatják, bekeretezik, és azután előtűk imádkoznak – adta hírül az orosz állami televízió. Az mindenesetre kívánatos, hogy egy templomban megáldják a szentek képeit.

► Glaube und Heimat

SZERETETVENDÉGSÉGRE...

Tiroli parasztfánk

Hozzávalók

- Tészta:
• 20 dkg liszt • 5 dkg vaj • 2 tojás
• egy csipet só

Töltelék:

- 6 dkg szárított füge • 6 dkg aszalt szilva
• 6 dkg mazsola • olaj a sütéshez,
porcukor a megszóráshoz

Elkészítés

A lisztet a sóval és a hideg vajjal elmorzsoljuk, ráütjük a tojásokat, és az egészet lágy tésztává dolgozzuk össze. A szilvát és a füget apró darabokra vágjuk, majd összekeverjük a mazsolával. Egy megfelelően nagy edényben felforrósítunk egy

FOTO: BODA ZSUZSANNA

liter olajat. A tésztát lisztezett deszkán olyan vékonyra nyújtjuk, amennyire csak lehet. Kerek tésztaszaggatóval köröket szúrunk ki, és minden körre egy kis kupac töltelékkel teszünk. A tészták szélét egészen kevés vízzel bekenjük, majd összehajtogatjuk félhold formára úgy, hogy a szélét jól összenyomkodjuk. Forró olajban aranybarnára sütjük a fánkokat. Az olajból kivéve lecsepegtetjük, és megszórjuk porcukorral.

EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL

Találós kérdés megfejtéssel

Az Evangelikus naptár 2006. évi számának 126. oldalán a következő szöveget találtuk: „...február 26-án tartották meg a negyedik ilyen jellegű találkozókat, melynek helyszíne a győri Öregtemplom volt. Először az egykori főpásztor, Túróczy Zoltán életrajzána megjelenése, másodsor a missziói stratégia újragondolása volt a téma. A tavalyi összejevetelen az új liturgia tervezetét vitatták meg, az idén pedig újra egy püspök életrajza adta a találkozó témáját.”

Lehet találgatni: ki ez az „egy püspök”, melyik évszázadban élt s szolgált egyházunkban?

Mivel jelen voltam, elárulom: édesapám, Kapi Béla volt ez a névtelen püspök, aki 1916-tól 1948-ig, harminckét éven át vezette a dunántúli kerületet és tizenegy éven át az egyetemes egyházunkat is.

Az Ő Lämpás az oltár zsámlóyán című emlékiratának könyvbemutatóját tartották Győrött egyházkerületi nap keretében Ittész János püspök szolgálatával. Zoltán fiunk áhítata után az utódok zenével színesítették a műsort, Mirák Katalin remek előadását követően diákok olvastak fel a könyvből érdekes részleteket. Nagy László stábjá filmre vette az eseményt, s a televízió részleteket közvetített belőle, valamint interjút Ittész püspök úrral, Mirák Katalinnal, Gyula fiunkkal és velem. Aki eddig olvasta a könyvet, érdekes, hiteles és fontos kordokumentumnak tartja. Feleségem évtizedekig másolta, gondozta a hagyatékot, így születhetett meg ez az Isten segítségével napvilágra került írás.

Édesapám nevét, úgy látszik, még mindig nem előnyös emlegetni. Ez neki már nem fájt! Szerencsére munkásságát könyvei, írásai őrzik az utókor számára, s bízunk benne, hogy jön még egy olyan korszak, amikor az igazi értékek érvényesülnek, és az igazság győzedelmeskedik!

Tisztelettel:

VITÉZ KAPI BÉLA (Budapest)

Tisztelt vitéz Kapi Béla!

Bár az Evangelikus naptárt nem mi szerkesztjük, tudjuk, hogy az Ön által idézett szövegrész az EvÉlet 2005. március 6-i számának 5. oldalán megjelent tudósítás összefoglalója. Ez a tudósítás a Nyugati (Dunántúli) Evangelikus Egyházkerület Győrött megrendezett kerületi napjáról számol be. A naptárba került „kivonatból” valóban kimaradt az egyik leglényegesebb információ – édesapja nevének említése –, miként annak közlése is, hogy a Krónika rovat az Evangelikus Életben megjelent cikkek alapján készült. Mindebből azonban szándékos elhallgatásra következtetni – véleményem szerint – olyan inszINUÁCIÓ, mintha azt feltételeznék, hogy Ön annak idején nem olvasta az EvÉletben megjelent tudósítást. Márpedig abban a lapszámban lényegében a teljes oldal a tavaly 225 éve született Kapi Béla püspöknek állít emléket...

Bízva abban, hogy az Evangelikus Életben továbbra is „érvényesülnek” az értékek, üdvözlő Önt:
T. PINTÉR KÁROLY főszerkesztő

Életjelek a Viharsarokból

Hosszú évek után újra szeretetvendégségre gyülekezett össze a három valamikor nagy és erős, de mostanra már megfogyatkozott gyülekezet, Ambrózfalva, Pitvaros és Csanádalberti közössége az ökumenikus imahét záró istentiszteletének keretében. A reménységtől megfosztott gyülekezetekben talán meghallgatásra talált a sok imádság.

A vendéglátók Ambrózfalván örömmel készülődtek. Újra előkerültek a rég nem használt asztalok, edények. Az asszonyok rengeteg süteményt hoztak, bízva abban, hogy mind el fog yogni. Valóban kicsinek bizonyult a gyülekezeti ház. Külön gazdagította az istentiszteletet az óvodás és iskolás hittanos gyermekek és két idős testvér énekszolgálata. Ez önmagában nagyon sok helyen nem újdonság, de nálunk a régi idők feledésbe merülő emlékeit idézte sokakban.

Sajnos a választói névjegyzékben szereplők többsége idős, ennek ellenére örömteli életjelek tapasztalhatók. Figyelemre méltó a temetések és a keresztelek aránya az elmúlt esztendőben (tíz temetés, hat keresztelek és hat felnőttkonfirmáció).

Istennek legyen hála, hogy nemcsak ezen a különleges alkalmon bizonyult kicsinek a terem, hanem több más istentiszteleten is. Mindegyikhez a gyermekek szolgálata kötődött. A tanévnyitói istentisztelet, a karácsonyi betlehemes játékok alkalmával – melyeket kivittünk a templom falain kívülre, az Öregek Napközi Otthonába és a községi művelődési házba is – áldott szolgálatot végeztek a gyermekek. Az alapot a telekgerendási nyári gyermektábor adta; a tábor résztvevői (képünkön) – élményeiket másokkal megosztva – új hittanosokat hoztak magukkal szeptemberben.

Móra Ferenc írja: „A mennyek országának vannak olyan titkai, amiket csak a kisgyermekek ismernek, akik még közel vannak az éghez...” Szolgálatuk gyülekezeteinket építi, hiszen behozzák magukkal a templomba a hozzátartozóikat is. Így ezek az igazi missziói alkalmak – életjelek.

VATI ZSUZSANNA lelkész (Ambrózfalva)

HIRDETÉS

Hogyan evangélizáljunk nők között? címmel vezetőképzést hirdetünk meg a Magyarországi Evangélikumi Aliansz és a TBL Magyarország Alapítvány támogatásával.

A képzés időpontja: február 17–18., pénteken 18 órától szombaton 15 óráig.

A képzés helye: Az Országos Egyházi Iroda épülete (Budapest VIII., Üllői út 24.).

A képzés ingyenes. Az előadók olyan vezetők, akik már évek óta szolgálnak evangélizációs céllal nők között. A résztvevőket különböző felekezetekből várjuk. Evangélikus nőtestvéreink úti költségeihez – igény szerint – a Női Missziói Szolgálat hozzá tud járulni.

Jelentkezni február 10-ig a következő címen, illetve telefonszámokon lehet: MEE Női Missziói Szolgálat, 1450 Budapest, Pf. 21: 1/483-2261, 20/824-2791.

HIRDETÉS

A Debreceni Evangelikus Egyházközség pályázatot ír ki másodlelkési állás betöltésére.

A pályázat beadásának határideje: március 20.

A szolgálatba állás tervezett ideje: augusztus 1.

A másodlelkész kiemelt szolgálati feladata lesz a Debreceni Egyetemi Gyülekezet létrehozása, életének szervezése és irányítása, valamint a kijelölt szövevényekben végzett lelkési szolgálat a parókus lelkész irányítása és segítségével.

Javadalmazás: 110 000 Ft (bruttó).

Lakhatás: háromszobás, összkomfortos lakás.

A díjlevél megtekinthető, illetve arról bővebb információ kérhető a Hajdú-Szabolcsi Egyházmege esperesi hivatalában (4400 Nyíregyháza, Korányi F. u. 160/a, tel.: 42/444-206), valamint telefonon a debreceni gyülekezet parókus lelkésztől (52/534-408).

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) *Isten megpróbált emberei* című sorozatának következő alkalma február 9-én, csütörtökön 17 órakor kezdődik az Országos Egyházi Iroda földszinti termében. Áhítatot Kerekes Titusz, bibliatanulmányt Kovács László tart.

Isten iránti hálával tudatjuk, hogy február 11-én, szombaton 13 órakor Sándor Frigyes borsod-hevesi esperes hivatalába iktatja az Arnót–Újcsanálói Társult Evangélikus Egyházközség megválasztott lelkészét, *Buday Barnabást*. Igét hirdet D. Szabik Imre püspök. Az ünnepi istentiszteletre az arnóti evangélikus templomban kerül sor (3713, Arnót, Petőfi u. 96/a). Mindenkint szeretettel várunk!

A gyülekezet vezetősége

A Fővárosi Protestáns Kántorátus, melyet a fővárosi önkormányzat támogatásával Bódiss Tamás és Bence Gábor indított el, az év február 12-én ünnepi fennállásának tízéves jubileumát a kelenföldi evangélikus templomban (Budapest XI., Bocskai út 10.) 18 órakor. Az ünnepi vespérán Joób Máté szolgál igehirdetéssel és liturgizálással; az istentiszteletet kötetlenül együttléti követi. Az együttes tagjai és vezetője, Bence Gábor szeretettel várnak minden régi és új érdeklődőt.

Következő számunkban:

Égtájoló – püspök-publicisztika egy határon túli magyar evangélikus egyházkerületből

HIRDETÉS

Evangélikus gyermek- és ifjúsági pályázat 2006

Kíró: a Magyarországi Evangélikus Egyház Ifjúsági Bizottsága
Pályázhatnak:

- evangélikus egyházmegyék
- evangélikus egyházközségek és/vagy ifjúsági csoportjaik
- evangélikus oktatási intézmények
- evangélikus cserkészcsapatok

A pályázat célja: gyermek- és ifjúsági programok, rendezvények támogatása, ifjúsági alkalmak megrendezéséhez szükséges anyagok, kellékek, felszerelések beszerzésének támogatása, evangélikus ifjúsági kiadványok kiadásának támogatása. A pályázaton szétosztható támogatások 2006-ban rendelkezésre álló kerete: 7 000 000 Ft. A pályázaton igényelhető legmagasabb összeg: 100 000 Ft.

A benyújtott pályázatokat a Gyermekbizottság és az Ifjúsági Bizottság által delegált munkatársak csoportja bírálja el. Az elbírálási folyamat lezárása után a támogatottak listája az *Evangélikus Élet* 2006. április 16-i számában fog megjelenni.

- A pályázatok beérkezési határideje: 2006. március 17.
- Az elbírálás időpontja: 2006. április 6.
- A kifizetés határideje: 2006. május 5.
- Az elszámolás határideje: 2006. november 17.

Pályázni és elszámolni csak hiánytalanul kitöltött űrlapon lehet, amely a pályázat részletes feltételeivel együtt megtalálható és letölthető a <http://ifjusag.lutheran.hu> oldalon, valamint az Ifjúsági Osztálytól kérhető postai úton, telefaxon és e-mailben egyaránt (Budapest 1450, Pf. 21.; fax: 1/486-3541; email: zsold.hu-szak@lutheran.hu).

On-line archívum

Internet-hozzáféréssel rendelkező kedves olvasóink figyelmét felhívjuk arra, hogy a Magyar Rádió honlapján (<http://www.radio.hu>) a Hangtár rovatban visszahallgathatók, sőt le is tölthetőek az előző hónapokban elhangzott műsorok, így például a Kossuth rádióban vasárnap 10 óra 4 perckor kezdődő evangélikus istentiszteletek és a hétfőn 13 óra 30 perckor kezdődő egyházi félórás hanganyagai is.

APRÓHIRDETÉS

1945 előtti könyveket, könyvtárat vásárolnék. Tel.: 1/340-8016.

Máriaremetén 300-as telken családi ház eladó. Tel.: 1/397-2505.

Sopron belvárosában csendes, napfényes, kétszobás, második emeleti, gázfűtéses lakás bútorozottan kiadó. Érd.: 99/333-138.

Luther-kabát méret utáni készítését vállalom, egyházi szabómester. Tel.: 1/351-4942.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

A béke és a bizalom erőt adna nektek! Ézs 30,15 Minden gondotokat óráá vessétek, mert neki gondja van rátok. 1Pt 5,7 (Mt 17,1–9; 2Kor 4,6–10; Zsolt 51) A megdicsőítés hegyén Jézus – három tanítványa jelenlétében – néhány pillanatra elváltozott (transfiguráció), és emberi testében, látható módon Istennek mutatkozott. Azt akarta, hogy emlékezzetek erre, amikor majd szenvedni és meghalni látjátok, és ne veszítsétek el békességüket. Hogy bízzanak benne akkor is, amikor erőtlenné mutatkozik ellenségeivel szemben, és átadja magát a halálnak. Értsétek meg, és merítsenek erőt abból, hogy mindezt az isteni terv részeként kell elszenvédenie, és nem azért, mintha a gonosz vagy a halál nála hatalmasabb lenne. Mi is ezért vethetjük rá minden gondunkat, a legvégsőt is: tudva, hogy ő nemcsak életünknek, de eljövendő halálunknak is Ura, és neki halálunk óráján is gondja lesz ránk.

Hétfő

Szabadításod után sóvárog lelkem, igédben reménykedem. Zsolt 119,81 (1Jn 2,5; 2Kor 3,9–11/12–18; Bír 4,1–24) Emberi értékrendünk szerint a cselekvés mindig célravezetőbb a segítségre való várakozásnál. Tudja ezt a zsoltáros is, de mégsem enged a kísértésnek, hogy a maga erejével próbáljon megszabadulni a bűn és a halál fogságából. Egyedül Istentől várja a szabadítást, és az ő igéjében reménykedik, melyben megígérte, hogy el fog jönni, és véghez fogja vinni szabadító (megváltó) művét.

Kedd

Az Úr ezt kérdezte Jónástól: Igazad van-e, hogy haragszol? Jón 4,4 (1Thessz 5,9; Jn 1,43–51; Bír 5,1–31) Isten ezt tőlünk is mindig megkérdezi, valahányszor úgy érezzük, hogy az ő gondviselő szeretete hibázott, és méltánytalanul ért baj akár bennünket, akár valaki mást, aki közel áll hozzánk, akit szeretünk. Meg kell értenünk, hogy ha Isten igazságosságát kétségbe vonjuk, akkor nemcsak hogy nincs igazunk, de mi magunk sem lehetünk igazak. A mi igazságunk épp abban mutatkozik meg, ha olyankor ragaszkodunk Isten igazságosságához, amikor a velünk és körülöttünk zajló eseményekben értelmünk nem tudja belátni.

Szerda

Amit ő mondott, meglett, és amit parancsolt, előállott. Zsolt 33,9 (Jn 1,1–3; Jn 3,31–36; Bír 6,1–10) Ne legyünk csalódottak, ha nem teljesül, amit Istentől anélkül várunk, hogy ő megígérte volna! Amit viszont megígért, az a maga idejében akkor is maradéktalanul teljesül, ha értelmünk lehetetlennek látja. Amit megparancsolt, az a rendelt időben akkor is előáll, ha „a világ minden ördöge” összefog, hogy megakadályozza.

Csütörtök

Mózes kinyújtotta kezét a tenger felé, az Úr pedig egész éjjel visszafelé hajtotta a tengert erős keleti széllel. 2Móz 14,21 (Mk 16,20; Jel 1/1–2/3–8; Bír 6,11–24) A Vörös-tengeren való átkeléskor Isten látványos jellel bizonyította, hogy Ura a szélnek, a víznek és minden elemnek. A népnek a szeme láttára végbement hatalmas jelek ellenére is hamar elfogyott a hite és az Istenbe vetett bizalma. Jézus azért küldte el az Atyától a Szentlelket, hogy jelek és csodák híján is hinni tanítson bennünket. Mert „boldogok, akik nem látnak és hisznek” (Jn 20,29).

Péntek

Az én ígém nem tér vissza hozzám üresen, hanem véghezviszi, amit akarok, eléri célját, amiért küldtem. Ézs 55,11 (Jn 1,12; Jn 8,12–20; Bír 6,25–32) A hitre jutás és a megtérés soha nem a mi művünk, hanem Isten viszi végbe rajtunk és bennünk élő és ható igéje által, melyben mindig ő maga van jelen és munkálkodik.

Szombat

A többi nép is csatlakozik majd az Úrhoz azon a napon, és az ő népévé lesznek. Zak 2,15 (Róm 4,18; 4Móz 6,22–27; Bír 6,33–40) A próféta jóvendőlése mindenekelőtt arra az időre vonatkozik, amikor Isten a babiloni fogságból megszabadítja és hazavezeti népét. A hetven esztendő elteltével ez a szabadulás be is következett, de a prófécia csak részlegesen teljesült: sok idegen csatlakozott Isten népéhez, és hitét is követte, a világ népei mégsem csatlakoztak. Jézus tanítványi közösségének küldetésével a népek megtérése új lendületet vett, de a beteljesedés még mindig nem jött el. Lelki értelemben Isten újszövetségi népe is „babiloni fogságának” idejéi éli – nem külső hatalmaknak, hanem saját bűneinek a halálos csapdájában vergődve. Isten azonban hűséges, és el fogja hozni a szabadulást, újra megtisztítja, megleveníti egyházát, és minden nép számára vonzóvá teszi. Akkor fog a zakariási prófécia maradéktalanul beteljesedni.

■ VÉGHÉLYI ANTAL

Az Északi Evangélikus Egyházkerület újonnan megválasztott püspökének, dr. Fabiny Tamás teológiai professzornak püspöki tisztébe való beiktatására a miskolc-belvárosi (Hunyadi u. 8.) evangélikus templomban kerül sor március 25-én, szombaton 11 órakor.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Az egyházkerület elnöksége

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból február 5-től február 12-ig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>9.25 / PAX Az anyaméh gyümölcse jutalom, 4. rész (ZMC – 50')</p> <p>11.30 / mtv és m2 „Mert kegyelemből tartattatok meg, hit által...” (26')</p> <p>12.05 / Duna Tv Élő egyház (26')</p> <p>15.00 / PAX Kiáltás a mélyből Böröcz Sándor evangélikus lelkész portréja (76')</p> <p>15.04 / Kossuth rádió Kard és kereszt (31')</p> <p>15.10 / mtv Örömhír. A metodista egyház műsora (30')</p> <p>20.30 / Duna Tv Új Eldorádó (televíziós premier) (magyar dokumentumfilm, 2004) (76')</p>	<p>11.45 / Petőfi rádió Szimbólumok hétről hétre. Do-rottya – és a jókedv</p> <p>13.30 / Kossuth rádió Krisztus közöttünk! A görög katolikus egyház fél-órása</p> <p>15.00 / PAX Családja 1. rész: Gyökerek (ZMC – 50')</p> <p>17.35 / PAX A vizsolyi Biblia (20')</p> <p>20.05 / mtv Hattyúdál (magyar film, 1963) (96')</p> <p>20.35 / Kossuth rádió Rádiószínház Ne féljete! Mozaikok Jókai Anna regényéből (23') (második rész: kedd, Kossuth, 20.35)</p>	<p>8.30 / Duna Tv Isten kezében. A Szegletkő Gyermekotthon (ism.) (26')</p> <p>13.30 / Kossuth rádió Tanúim lesztek! A római katolikus egyház fél-órása</p> <p>15.00 / PAX Családja 2. rész: Törzs (ZMC – 50')</p> <p>15.04 / Kossuth rádió Szóljon hozzá! Hangos recept Milyen jogai vannak egy betegnek Magyarországon? (56')</p> <p>19.05 / Bartók rádió Offenbach: Hoffmann meséi</p> <p>20.30 / Filmmúzeum Cserebere (magyar filmvígjáték, 1940) (81')</p> <p>21.05 / Kossuth rádió Nemzetközi vallási híradó (30')</p>	<p>11.20 / Kossuth rádió Tetten ért szavak (15')</p> <p>15.40 / Bartók rádió Hitélet és történelem. Bibliai helyszínek Egyiptomban, 1. rész (20')</p> <p>16.05 / mtv Emlékezés és kiáltás Kiállítás a csillaghegyi evangélikus gyülekezet templomában (15')</p> <p>16.30 / mtv Útmutató. Tillinger Péter nyomdász, teológus portréja (30')</p> <p>18.05 / Bartók rádió Zongoraciklus 2006 – Haydn: Krisztus hét szava a kereszten Klukon Edit hangversenye</p> <p>19.55 / Spektrum Keresztények Irakban (52')</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>5.25 / mtv és m2 A Hajnali gondolatok mai adásában Joób Máté evangélikus lelkész hallhatjuk.</p> <p>6.00 / Spektrum Földi mennyország 3. rész: A kereszténység, 4. rész: Az iszlám (70')</p> <p>8.30 / Duna Tv Élő egyház (26') (ism.)</p> <p>15.00 / PAX Családja 4. rész: Rügyek (ZMC – 50')</p> <p>20.15 / Hallmark A tizedik (amerikai háborús filmdráma, 1988) (95')</p> <p>21.04 / Petőfi rádió Mindentudás Egyeteme Vásáry Tamás. Liszt Ferenc – a médium és a média (ism.)</p>	<p>6.00 / Hallmark Még emlékszem a szeretetre (amerikai filmdráma, 1991) (88')</p> <p>8.00 / Viasat History II. János Pál pápa élete és kora 3. rész (60')</p> <p>11.55 / Mezzo Johann Sebastian Bach: Brandenburgi versenyek (45')</p> <p>13.30 / Kossuth rádió „Örüljete az Úrban mindenkor!” A metodista egyház fél-órása</p> <p>20.53 / Bartók rádió Összkiadás – Mozart minden műve, 16. rész (73')</p> <p>21.55 / PAX Istentisztelet (ZMC – 59')</p> <p>24.00 / mtv A nyomorultak (amerikai–angol–német film, 1998) (128')</p>	<p>8.49 / Bartók rádió Bach: Jesu meine Freude – motetta, BWV 227. (22')</p> <p>10.40 / Filmmúzeum A varázsló (színes magyar gyermekfilm, 1969) (77')</p> <p>12.05 / Duna Tv Isten kezében (26')</p> <p>Öt koncert – öt ország – egy nemzet. Jótékonyági koncert Szabadkán (26')</p> <p>14.00 / PAX Vámos Miklós Závada Pállal beszélget (60')</p> <p>20.00 / Duna Tv Utazás holdvilág Irodalmi utazás Szerb Antallal (53')</p> <p>20.05 / PAX (premier) 100 éves a fásori evangélikus templom (ZMC – 91')</p>	<p>5.45 / tv2 Reggeli gondolatok (30')</p> <p>10.04 / Kossuth rádió Református istentisztelet közvetítése Egerből. Igét hirdet Ágoston Csaba lelkipásztor. (56')</p> <p>12.05 / Duna Tv Élő egyház (30')</p> <p>13.25 / Duna Tv Forró mezők (magyar játékfilm, 1949) (85')</p> <p>14.45 / mtv Örömhír. A református egyház műsora (26')</p> <p>15.00 / Bartók rádió Musica Sacra (60')</p> <p>20.00 / PAX (premier) Luther Omnibusz 2005. A Sándor Frigyes miskolci evangélikus lelkész által szervezett út képes krónikája (ZMC – 57')</p>

Evangélikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
Évlet on-line: www.evelet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195. Szerkesztőségi titkár: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztők: Györi Virág vez. szerk. (virag.gyori@lutheran.hu), Dobszoni Sándor (sandor.dobszoni@lutheran.hu). Korrektor: Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). Tervező-szerkesztő: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). Főmunkatárs: Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu).

Rovatvezetők: Bogdányi Gábor – EvElet OnLine (gabor.bogdanyi@lutheran.hu), Hafenschér Károly ifj. – Liturgikus sarok (haf@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio Oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Kóhádi Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghegyi@lutheran.hu).

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu)
1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518, fax: 486-1229. Felelős kiadó: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: Máthé Sándor vezérigazgató E-mail: szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön negyed évre 2145 Ft, fél évre 4290 Ft, egy évre 8580 Ft, szomszédos országba egy évre 29 000 Ft (116 euró), egyéb külföldi országba egy évre 33 800 Ft (135 euró).

Csak a minden hónap 16-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzáratok kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetésekért a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.